

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut mezinárodních studií

Katedra severoamerických studií

Bakalářská práce

2024

Alexandra Nosková

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut mezinárodních studií

Katedra severoamerických studií

**Boj za práva Amerických Indiánů: Intersekcionalní
perspektiva na hnutí Women of All Red Nations**

Bakalářská práce

Autorka práce: Alexandra Nosková

Studijní program: Teritoriální studia

Vedoucí práce: Dr. phil. Lucie Kýrová, M.A.

Rok obhajoby: 2024

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.
4. Při přípravě této práce autor použil jazykový model ChatGPT za účelem zkracování částí napsaného textu a vytvoření bibliografických údajů podle citační normy. Po použití tohoto nástroje/slужby autor obsah podle potřeby zkontroloval a upravil a přebírá plnou odpovědnost za obsah publikace.

V Praze dne 25.7.2024

Alexandra Nosková

Bibliografický záznam

NOSKOVÁ, Alexandra. *Boj za práva Amerických Indiánů: Intersekcionalní perspektiva na hnutí Women of All Red Nations*. Praha, 2024. 45 s. Bakalářská práce (Bc). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut mezinárodních studií, Katedra teritoriálních studií. Vedoucí bakalářské práce Dr. phil. Lucie Kýrová, M.A.

Rozsah práce: 92.042 znaků

Abstrakt

Aktivistické hnutí původních obyvatel Women of All Red Nations (WARN) vzniklo koncem 70. let 20. století jako organizace, která bojovala za kolektivní smluvní práva a zároveň přinesla do diskurzu aktivismu původních obyvatel jednotlivá občanská témata. Tato bakalářská práce se zaměřuje na intersekcí kolektivních a individuálních práv v rámci hlavních témat hnutí Women of All Red Nations. Práce je rozdělena do čtyř hlavních částí – první část poskytuje historický kontext vzniku hnutí Women of All Red Nations, další tři kapitoly se pak věnují vybraným tématům, stěžejním pro hnutí WARN: problematické roli federálních orgánů ve vykonávání nucené sterilizace, těžbě uranu v přírodních rezervacích na příkladu státem podporované společnosti Kerr-McGee a roli federálních orgánů v odebrání indiánských dětí a jejich následného umístování do neindiánských pěstounských a adoptivních rodin. Práce nabízí podrobnou analýzu těchto klíčových témat skrze primární texty jako soudní svědectví a dobové novinové články jejichž autorkami byly členky hnutí Women of All Red Nations. Zároveň analýza zahrnuje mezinárodní právní rámce jako Úmluvu OSN o zabránění trestání zločinu genocidy, Všeobecné deklarace lidských práv OSN a Deklaraci práv dítěte OSN. Práce zjistila, že v tématech hnutí WARN existuje intersekcí mezi individuálními a kolektivními právy, zároveň práce ukázala koordinovanou snahu Spojených států (skrze státní orgány, či podporu soukromé společnosti Kerr-McGee) různými formami (fyzicky, ekologicky, kulturně) ničit komunity původních obyvatel.

Abstract

The Indigenous activist movement Women of All Red Nations (WARN) was founded in the late 1970s as an organization that fought for collective treaty rights while bringing individual civil rights issues concerning specifically women into the discourse of Indigenous activism. This Bachelor's thesis examines the intersection of collective and individual rights within the major themes of the Women of All Red Nations movement. The thesis is divided into four main parts - the first part provides the historical context for the emergence of the Women of All Red Nations movement, while the next three chapters focus on selected topics central to the WARN movement: the problematic role of federal authorities in the practice of forced sterilization, uranium mining on natural reserves as exemplified by the state-supported Kerr-McGee company, and the role of federal authorities

in the removal of Indian children and their subsequent placement in non-Indian foster and adoptive families. This thesis offers a detailed analysis of these key issues through primary texts such as court testimonies and newspaper articles written by members of the Women of All Red Nations movement. At the same time, the analysis includes international legal frameworks such as the UN Convention on the Prevention of the Crime of Genocide, the UN Universal Declaration of Human Rights and the UN Declaration on the Rights of the Child. This bachelor's thesis found that there is an intersection between individual and collective rights in the themes of the WARN activist movement and at the same time, the thesis showcased the coordinated effort by the United States (through state agencies or through support of the private company Kerr-McGee) to destroy indigenous communities in various forms (physically, environmentally, culturally).

Klíčová slova

Americký Indián, Spojené státy, aktivismus, individuální práva, kolektivní práva, nucená sterilizace, těžba uranu, odebírání dětí

Keywords

American Indian, activism, individual rights, collective rights, coerced sterilization, uranium mining, removal of children

Title

The fight for American Indian rights: An Intersectional Perspective on the Movement Women of All Red Nations Movement

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucí své práce Dr. phil. Lucii Kýrové, M.A za vedení mé práce, vstřícný přístup, pomoc, velkou trpělivost a čas, který věnovala během mého zpracování bakalářské práce. Poděkování patří i mojí sestře Mgr. Marii Noskové za veškerou pomoc, kterou mi poskytla během psaní mé práce a Dínovi D. za nekonečné společné večery strávené u bakalářských prací.

Obsah

Seznam zkratek.....	8
Úvod	9
1. Historický kontext radikálního aktivismu Amerických Indiánů	15
2. Nucená sterilizace.....	22
2.1 Role Indiánské zdravotní služby v porušování reprodukčních práv.....	23
2.2 Boj proti nucené sterilizaci a propojení individuálních a kolektivních práv	28
3. Těžba uranu	33
3.1 Těžební společnost Kerr-McGee a porušování práva jednotlivce na zdraví.....	33
3.2 Boj proti těžbě uranu a porušování smluvních práv	38
4. Odebírání indiánských dětí z komunit původních obyvatel	40
4.1 Indiánské děti v neindiánských rodinách a vliv federálních orgánů	41
4.2 Odebírání dětí a kulturní přežití: Slyšení ve Washingtonu v otázce národních indiánských občanských práv	46
Závěr.....	50
Summary.....	53
Použitá literatura.....	56

Seznam zkratek

AAIA – Association on American Indian Affairs (Asociace pro záležitosti Amerických Indiánů)

AEC – Atomic Energy Commission (Komise pro atomovou energii)

AIM – American Indian Movement

BIA – Bureau of Indian Service (Úřad pro indiánské záležitosti)

CEDAW – Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women (Úmluva o odstranění všech forem diskriminace)

CWLA – Child Welfare League (Liga pro péči dětí v Americe)

GAO – U.S Government Accountability Office (Úřad pro všeobecnou odpovědnost)

HEW – Department of Health, Education, and Welfare (Ministerstvo zdravotnictví, školství a sociálních věcí)

IAP – Indian Adoption Project (Projekt adopce Indiánů)

ICWA – Indian Child Welfare Act (Zákon o péči o indiánské děti)

IHS – Indian Health Service (Indiánská zdravotní služba)

MEDICAID – Vládní program poskytující zdravotní pojištění dospělým a dětem s omezenými příjmy a prostředky

NCAI – National Congress of Indian American

NIYC – National Indian Youth Council

OSN – Organizace spojených národů

RECA – Radiation Exposure Compensation Act (Zákon o odškodnění za ozáření)

USA – Spojené státy americké

WARN – Women of All Red Nations

Úvod

Představení tématu

Bakalářská práce se zaměřuje na témata aktivistické organizace Women of All Red Nations (WARN) založenou americkými indiánskými aktivistkami v roce 1978. Cílem práce je zodpovědět výzkumnou otázku: „Existuje v rámci hlavních aktivistických cílů a témat hnutí WARN intersekce mezi kolektivními a individuálními právy?“ V rámci práce pracuji především se třemi oblastmi, kterými se hnutí WARN zabývalo, a to nucená sterilizace, těžba uranu na domorodých územích a odebírání dětí a jejich umístování do neindiánských rodin.

První kapitola slouží jako kontextové uvedení do radikalizace politického aktivismu původních obyvatel a kontextuálního vzniku hnutí WARN. Radikální politický aktivismus indiánských obyvatel začal ve Spojených státech v 60. letech 20. století a byl založen na boji za smluvní práva.¹ Ta vycházela ze smluv uzavíraných převážně v 18. a 19. století, které zahrnovaly postoupení rozsáhlých území USA výměnou za záruky, jako je ochrana, zdravotní péče, vzdělání a právo pokračovat v určitých tradičních praktikách, jako je lov a rybolov na původních územích indiánských obyvatel.² Na konci šedesátých let 20. století, v době rostoucí radikalizace občanskoprávních hnutí, vzniklo mnoho aktivistických indiánských organizací: American Indian Movement – AIM, National Congress of Indian American – NCAI nebo National Indian Youth Council – NIYC. Ženské aktivistky hrály v rámci mnoha indiánských aktivistických uskupeních důležitou roli a často byly v popředí těchto organizací. I přesto však došlo ke vzniku čistě ženské organizace, která bojovala za smluvní práva, ale také upozorňovala na další potíže v rámci indiánských komunit a přinesla do diskurzu aktivismu původních obyvatel jednotlivá občansko-právní témata.³

Druhá kapitola se zabývá problematickou rolí federálního orgánu – Indiánské zdravotní služby (Indian Health Service, IHS) a vykonávání nucené sterilizace. Indiánské ženy byly nuceně sterilizovány bez svého plného souhlasu nebo za použití nátlaku a dezinformací. Tento fakt měl zásadní dopad nejen na reprodukční práva žen, ale na samotné

---

¹ Langston, Donna Hightower, „American Indian Women’s Activism in the 1960s and 1970s“, *Hypatia* 18, č. 2 (2003): 114–116. <http://www.jstor.org/stable/3811016>. (staženo 12. března 2024).

² Campbell, Ben Nighthorse, „Vládnou američtí Indiáni na svých územích?“, *Americké centrum*, <https://www.americkecentrum.cz/zeptali-jste-se/vladnou-americti-indiani-na-svych-uzemich/> (staženo 13. března).

³ Langston, Donna Hightower. „American Indian Women’s Activism in the 1960s and 1970s.“ *Hypatia* 18, č. 2 (2003): 123–128. <http://www.jstor.org/stable/3811016>. (staženo 12. března 2024).

fyzické přežití národů, jelikož ohrožoval existenci budoucí generace původních obyvatel.⁴ Třetí kapitola se zaměřuje na těžbu uranu v přírodních rezervacích a státem podporovanou těžební společnost Kerr-McGee. Těžba zasahovala individuální právo jedince z hlediska zdravotních dopadů, ale také zasahovala kolektivní právo všech národů, vzhledem k tomu, že těžba a znečišťování kontinuálně ničili indiánskou půdu a ohrožovali tak ekologickou budoucnost půdy. Uranové doly se jevily problematické nejen kvůli svému umístění na půdě, která byla vlastněna a obývána indiánskými komunitami, ale též z toho důvodu, že kontaminované přírodní zdroje vedly k vážným zdravotním problémům jako např. zvýšený výskyt rakoviny, potraty, porodní komplikace a další potíže spojené s radioaktivním odpadem.⁵ Zároveň boj proti těžbě figuroval jako boj za kolektivní práva, protože svým chováním Spojené státy skrze těžbu usilovaly o větší kontrolu nad indiánskou půdou, která byla bohatá na přírodní zdroje.⁶ Čtvrtá kapitola se věnuje roli federálních orgánů v odebrání indiánských dětí a jejich následného umístění do neindiánských pěstounských a adoptivních rodin. Tato praxe porušovala individuální rodinná práva dětí setrvat se svými rodiči, ale zároveň představovala i kulturní genocidu. Mezi Americkými Indiány existoval strach o existenci dalších generací.⁷

Všechna zkoumaná témata této bakalářské práce (těžba uranu, nucená sterilizace, odebrání dětí) můžeme považovat za genocidní činy ze strany Spojených států vůči původním obyvatelům podle Úmluvy o zabránění a trestání zločinu genocidia OSN z roku 1948, jmenovitě pak článku 2.: „V této Úmluvě se genocidiem rozumí kterýkoli z níže uvedených činů, spáchaných v úmyslu zničit úplně nebo částečně některou národní, etnickou, rasovou nebo náboženskou skupinu jako takovou.“ Konkrétně pak bodů:

- b) způsobení těžkých tělesných ublížení nebo duševních poruch členům takové skupiny;
- c) úmyslné uvedení kterékoli skupiny do takových životních podmínek, které mají přivodit její úplné nebo částečné fyzické zničení;

---

⁴ Torpy, Sally J, „Native American women and coerced sterilization: On the Trail of Tears in the 1970s“, *American Indian culture and research journal* 24, č. 2 (2000): 1, <https://escholarship.org/uc/item/2254n09g> (staženo 14. března 2024).

⁵ LaDuke, Winnona, „Uranium Mining, Native Resistance, and the Greener Path The impact of uranium mining on indigenous communities“, *Orion Nature and Culture*, 22. ledna 2009, <https://orionmagazine.org/article/uranium-mining-native-resistance-and-the-greener-path/> (staženo 14. března 2024).

⁶ Torpy, Sally J, „Native American women and coerced sterilization: On the Trail of Tears in the 1970s.“ *American Indian culture and research journal* 24, č. 2 (2000): 16, <https://doi.org/10.17953/aicr.24.2.7646013460646042> (staženo 14. března 2024).

⁷ Jacobs, Margaret D, „Remembering the 'Forgotten Child': The American Indian Child Welfare Crisis of the 1960s and 1970s.“ *American Indian quarterly* 37, č. 1 (2013.): 136-137. <https://doi.org/10.1353/aiq.2013.0014> (staženo 15. března 2024).

- d) opatření směřující k tomu, aby se v takové skupině bránilo rození dětí;
- e) násilné převádění dětí z jedné skupiny do jiné.⁸

Z jazykového hlediska, v rámci práce nepřechylují ženská příjmení, vzhledem k tomu, že se jedná o cizojazyčná příjmení a je tak lépe zachováno originální znění. Také oproti normě českého jazyka, pracuji s termínem „Americký Indián“ s velkým počátečním písmenem podobně jako píšeme „Evropan“, protože se jedná o název označující obyvatele určité geografické oblasti, který zahrnuje jazykovou a národnostní diverzitu.

Metodologie

Metoda této práce je založena na obsahové analýze, skrze kterou určím tematiku analyzovaných textů, a tak zodpovím výzkumnou otázku práce: „Existuje v rámci hlavních aktivistických cílů a témat hnutí WARN intersekce mezi kolektivními a individuálními právy?“ Metoda je vhodná pro studium textů nebo dalších materiálů vytvořených přímo členy hnutí, svědectví u soudů či proslovů na různých konferencích, které jsou primárním zdrojem informací. Metoda umožňuje identifikovat a interpretovat vzorce a témata v dokumentech tak, aby bylo možné lépe pochopit rozsah a dopad nucené sterilizace, těžby uranu a odebírání dětí do pěstounské péče. Analýza se zaměřuje na klíčové koncepty, jako jsou zdravotní dopady, sociální spravedlnost a kolektivní práva. Tímto způsobem lze získat komplexní obraz o problematice a vytvořit základ pro další argumentaci a závěry. Primární zdroje jsou pro práci důležité, protože zde slouží k podpoření hlavních témat a poskytují přímé důkazy o zkoumaných jevech. Skrze tyto primární zdroje lze identifikovat témata individuálních i kolektivních práv.

Relevantnost zkoumání

Téma zkoumání je relevantní i v současnosti zejména protože zkoumaná témata mají hluboké dopady na původní obyvatele dodnes. V dnešní době stále přetrvává dědictví nucené sterilizace z toho důvodu, že v důsledku nucených sterilizací klesla porodnost a klesl tak i politický potenciál kmenů. V kombinaci s nucenou asimilací indiánských dětí skrze pěstounskou péči či adopci neindiánskými rodinami je dnešní dopad na komunitu nesporný.⁹ Studie „Změny v míře hospitalizace po porodu s dlouhodobě účinnou reverzibilní

---

⁸ Článek 2, Úmluva o zabránění a trestání zločinu genocidia, *Organizace spojených národů*, 8. prosince 1948

⁹ Blakemore, Emily, „The Little-Known History of the Forced Sterilization of Native American Women“, *JSTOR Daily*, 25. srpna 2016, <https://daily.jstor.org/the-little-known-history-of-the-forced-sterilization-of-native-american-women/> (staženo 9. března 2024).

antikoncepcí a sterilizací v USA, 2012-2016“ také ukázala, že u indiánských žen existuje stále větší pravděpodobnost, že budou sterilizovány v mladším věku než u amerických žen.¹⁰

Dalším aktuálním aspektem je fakt, že následky těžby uranu na územích Amerických Indiánů přetrvávají dodnes. Na území kmene Navahů, nebo v jeho blízkosti, se dnes nachází minimálně 523 opuštěných uranových dolů a čtyři opuštěné uranové mlýny. Kmen Havasupai žije v blízkosti jednoho z mála aktivních uranových dolů, které v oblasti zůstaly – důl Pinyon Plain, který se nachází na jižním okraji Grand Canyonu. Důl se nachází v blízkosti tradičního spirituálního území pro Havasupaie, Red Butte. Uranový důl také používá dodnes zvodně, která ústí do jediného vodního zdroje kmene Havasů. Na území kmene Lakotů se nachází více než 3200 uranových dolů, které dodnes čekají na vyčištění. Mnohé z dolů jsou na území Black Hill – posvátné oblasti pro kmeny Lakotů, Šajenů, Kiowů a Arapahů. Kontaminace přírodních zdrojů ze starých uranových dolů také prohlubuje stávající nerovnosti v komunitách, kde původní obyvatelé často nemají spolehlivé příjmy, přístup k potravinám, lékům a lékařské péči.¹¹

Studie prokázaly, že horníci z uranových dolů následně trpěli astmatem, rakovinou plic a poškozením ledvin. Vzhledem k dlouhodobému vdechování radonu mnozí z nich v důsledku onemocnění podávali státní žádosti o odškodnění, nicméně většinou neuspěli. Trvalé zdravotní dopady těžby uranu a nedostatečné odškodnění vedly Kongres v roce 1990 k přijetí Zákona o odškodnění za ozáření (Radiation Exposure Compensation Act, RECA), který měl pomoci horníkům z uranových dolů žádat o odškodnění. Zákon odškodňuje za nemoci související s vystavením radiaci při těžbě uranu do roku 1971, nekryje však osoby žijící v blízkosti dolů. V roce 2021 byl představen návrh na rozšíření odškodnění, ten ale neprošel. V současnosti, přibližně 30% obyvatel z kmene Navahů ve svých domovech nemá zavedené vodovody, což vede k používání vody ze studní, které mohou být kontaminované uranem. V oblasti lakotské rezervace Pine Ridge, studie odhalily, že opuštěné uranové doly způsobují zvýšené množství uranu v místních vodních nádržích a v řece Cheyenne, která protéká dvěma rezervacemi. Obyvatelé Pine Ridge jsou na těchto vodních zdrojích závislí, třetina domů nemá přístup k vodovodu nebo ke kanalizaci, a tak nedostatek infrastruktury spolu s nedostupností obchodů s potravinami a balenou vodou vede k tomu, že komunita ve

---

¹⁰ McKibban Allison, „(Un)Silenced: Institutional Sexual Violence“, *Sexual Harms and Medical Encounters*, 12. května. 2023, <https://shame.bbk.ac.uk/blog/involuntary-sterilization-by-allison-mckibban-unsilenced-institutional-sexual-violence/> (staženo 10. března 2024).

¹¹ Gould, Ariel, „State of Play: The Legacy of Uranium Mining on U.S. Tribal Lands“, *Good Energy Collective*, 17. listopadu 2022, <https://www.goodenergycollective.org/policy/the-legacy-of-uranium-mining-on-us-tribal-lands> (staženo 16. března 2024).

velké míře užívá vodu z místních vodních zdrojů kontaminovaných uranem.¹²

Přetrvávající problémy také umocňuje fakt, že komunity mají nedostatečný přístup ke zdravotní péči. V důsledku těchto faktorů je v rezervaci Pine Ridge nejnižší průměrná délka života v USA. Zatímco moderní těžba uranu je prováděna bezpečně a udržitelně, domorodé komunity po celém USA jsou ovlivněny dlouhodobými škodlivými účinky dřívější těžby. Horníci a jejich rodiny pocítují dopady nebezpečné a neregulované těžby uranu z 20. století již desítky let.¹³

Zákon o péči o indiánské děti (Indian Child Welfare Act, ICWA) a problematika indiánských dětí v neindiánských rodinách je relevantním tématem dodnes. V roce 2023 došlo k případu Nejvyššího soudu Haaland v. Brackeen, kdy se státy Texas, Louisiana, Indiana a jednotliví žalobci (bílé páry) snažili zpochybnit ICWA s tvrzením, že je zákon protiústavní. Žalobci tvrdili, že ICWA je diskriminující na základě rasy a překračuje federální moc tím, že zasahuje do státních záležitostí. Nejvyšší soud však žalobu odmítl 7-2 a ICWA potvrdil jako ústavní.¹⁴

Nadále tak existuje kontinuální federální snaha chránit kmenovou suverenitu a indiánské děti. Soudní spor také ukazuje, že existuje odpor jak jednotlivých států, tak bílých Američanů k respektování kmenové suverenity. ICWA posiluje pravomoci indiánských kmenů nad záležitostmi týkajícími se jejich členů z čehož je patrné, že někteří toto stále vnímají jako ohrožení amerického národa. Zároveň Haaland v. Brackeen ukazuje rasové předsudky vůči indiánským komunitám. Žalobci nazvali ICWA diskriminačním zákonem ve svůj prospěch, aniž by zohlednili, že je to právě ICWA, který chrání indiánské děti od diskriminace. Fakt, že případ Haaland v. Brackeen dosáhl Nejvyššího soudu ukazuje, že existuje neustále potenciální riziko budoucích pokusů oslabit nebo zrušit zákon ICWA.

Přehled akademické debaty

V rámci literatury ohledně indiánského aktivismu můžeme pro účel mé bakalářské práce, vyzdvihnout Joane Nagel, která popisuje obnovu identity Amerických Indiánů skrze nárůst aktivismu v 60 a 70. letech. Toto se jeví přínosné, protože bakalářská práce ve své podstatě zkoumá intersekcionalní rovinu aktivismu a propojení občansko-právních témat a

---

¹² Gould, Ariel, „State of Play: The Legacy of Uranium Mining on U.S. Tribal Lands“, *Good Energy Collective*, <https://www.goodenergycollective.org/policy/the-legacy-of-uranium-mining-on-us-tribal-lands> (staženo 16. března 2024).

¹³ Ibid.

¹⁴ Haaland, Secretary of the Interior, et al. v. Brackeen et al., 599 U.S. (2023)

kolektivních práv. Ve své práci „American Indian ethnic renewal: politics and the resurgence of identity“ Nagel popisuje, jak obnovení identity Amerických Indiánů přispívá k obecnému pochopení toho, jak je etnicita sociálně konstruována. Mění se politická kultura a protestní klima 60. a 70. let, daly vzniknout hnutí „Red Power“, které hrálo roli v motivaci k individuální obnově indiánské etnické identity. Obecně aktivistické období zvýšilo etnické uvědomění celé komunity a podnítilo dialogy o obecném významu indiánství. Tradičně chápaný vztah mezi identitou a aktivismem je takový, že identita předchází aktivismu, nicméně Nagel popisuje, jak mnoho nedávných výzkumů zpochybňuje tento předpoklad a zkoumá více vztah mezi aktivismem, kulturou a identitou.¹⁵ Zde můžeme vidět chybějící rovinu genderu. Tato bakalářská práce do paradigmat přidává rovinu genderu (ženská reprodukční práva a nucená sterilizace), který v předkládaném paradigmatu od Joane Nagel schází. V eseji „Race, Tribal Nation, and Gender: A Native Feminist Approach to Belonging“ Renya Ramirez tomuto postoji oponuje. Podle Ramirez by nemělo docházet k hierarchickému propojování etnicity a pohlaví.¹⁶

Anette Jaimes a Theresa Halsey ve svém článku „Indian Women: At the Center of Indigenous Resistance in North America“ argumentují, že se indiánské aktivistky nepovažují za feministky. Poukazují na podobně problematický vztah anglo-amerického konceptu feminismu a vztahu indiánských žen k němu. Podle Jaimes a Halsey se mohou za feministky považovat pouze asimilované ženy. Dále definují, že je feminismus imperiální projekt, který předpokládá koloniální praktiky vůči původním národům. Podle autorek se tak ti, kteří se identifikují za feministy/feministky více přiklánějí k boji za občanská práva, spíše, než aby bojovaly za smluvní práva kmenů.¹⁷ Bakalářská práce adresuje tento narativ a chybějící zkoumání v literatuře tím, že poukazuje, jak boj za občansko-právní a individuální práva může souviset i se smluvními a kolektivními právy kmenů.

---

¹⁵ Nagel, Joane, „American Indian Ethnic Renewal: Politics and the Resurgence of Identity“, *American Sociological Review* 60, č. 6 (1995): 947–965, <https://doi.org/10.2307/2096434> (staženo 17. března 2024).

¹⁶ Ramirez, Renya, „Race, Tribal Nation, and Gender: A Native Feminist Approach to Belonging“, *Meridians (Middletown, Conn.)* 7 (2): 22-40, <https://doi.org/10.2979/MER.2007.7.2.22> (staženo 17. března 2024).

¹⁷ Jaimes, M. Annette, a Halsey, Theresa, „American Indian Women at the Center of Indigenous Resistance in North America“, in *The State of Native America: Genocide, Colonization, and Resistance*, editováno M. Annette Jaimes, (Boston: South End Press, 1992) 311-344.

1. Historický kontext radikálního aktivismu Amerických Indiánů

Tato kapitola je věnována výhradně poskytnutí historického kontextu aktivismu Amerických Indiánů a kontextu vzniku hnutí Women of All Red Nations. Argument této kapitoly spočívá v tom, že kontext aktivismu původních obyvatel je klíčový, neboť aktivismus amerických indiánských žen skupiny WARN nevznikl bezdůvodně. Nedostatečné pokrytí a zaměření na ženská témata, rovněž přispěla ke vzniku hnutí WARN.

V druhé polovině 20. století došlo k výraznému nárůstu akcí konfrontace a protestů v důsledku radikalizace aktivismu. Dekáda 60. let byla obdobím intenzivních sociálních a politických změn, kdy se hnutí za občanská práva, americké indiánské hnutí, feminismus, hippie kultura a protesty proti válce ve Vietnamu staly hlavními hnacími silami v boji proti etablovaným normám. Aktivismus se projevil v různých formách, od masových demonstrací po radikální politické akce jako například akce Black Panther v roce 1967, kdy se členové této organizace zformovali ve vyzbrojené demonstraci před Kalifornským státním kapitolou v Sacramento. Tato aktivistická hnutí nevznikla ve vakuu, ale byla výsledkem širších společenských změn a nespokojenosti s existujícím stavem. Po druhé světové válce došlo k ekonomickému růstu a expanzi střední třídy, což vytvořilo nové možnosti pro vzdělání a občanskou angažovanost. Současně se však objevovaly i hluboké společenské nerovnosti a nespravedlnosti, které mnoho lidí považovalo za neudržitelné, což vedlo k větší polarizaci společnosti a angažovanosti některých skupin, které chtěly změnit společenský status quo.¹⁸

Aktivismus Amerických Indiánů se začal radikalizovat v 60. letech 20. století, v době, kdy se celkově začala radikalizovat americká společnost (vznik radikálních hnutí jako Yippies, New Left, Black Panther, Students for a Democratic Society atd.) Hnutí za občanská práva, jako například afroamerická či feministická hnutí, se zaměřovala na lobbování, vzdělávání a vytváření právních změn v americkém systému. Skupiny často používaly ke svému aktivismu totožné taktiky, teorie a způsoby. Zejména se pak mnohá

---

¹⁸ Buhle, Paul, recenze knih *The Sixties: Years of Hope, Days of Rage* Todd Gitlin; *From Camelot to Kent State: The Sixties Experience in the Words of Those Who Lived It* Joan Morrison, Robert K. Morrison; *1968: A Student Generation in Revolt* Ronald Fraser, Daniel Bertaux, Bret Eynon, Ronald Grele, Beatrix LeWita, Daniele Linhart, Luisa Passerini, Jochen Staadt, Annemarie Troger; *The Year of the Barricades: A Journey through 1968* David Cate, *The Oral History Review*, 17. č. 1 (jaro 1989).

hnutí inspirovala nástroji aktivismu afroamerických hnutí, jako například Black Power nebo Black Panther. Indiánský aktivismus se od dalších aktivistických směrů lišil v mnohých aspektech. Na rozdíl od afro-amerických aktivistů a jiných skupin hájících občanská práva, původní obyvatelé bojovali za práva vycházející ze smluv uzavřených s vládou Spojených států – tzv. „smluvní práva.“ Odlišnosti pramenily z historického charakteru vztahů mezi původními obyvateli a federální vládou, které zahrnovaly spory o půdu a přírodní zdroje.¹⁹ Američtí Indiáni se potýkali s problémy, které se lišily od ostatních skupin tím, že měli specifický vztah s federální vládou ohledně své půdy.²⁰ Většina z indiánských území přírodních rezervací se nacházela v tzv. pozemkovém trustu: oblast, kde federální vláda drží půdu ve správě pro indiánské kmeny – to je například většina území kmene Navahů. Pozemkové svěřenectví zahrnuje ochranu kmenových území, zaručuje právo kmenů užívat tuto půdu a vládnout těmito územím ale také zajištění dostupnosti lékařské péče, vzdělání a potravin.²¹

Aktivita Amerických Indiánů se soustředila především na prosazování smluvních a kolektivních práv indiánských národů, nikoliv individuálních občansko-lidských práv, což byl běžný referenční bod pro ostatní aktivistické skupiny bojující za občanská práva.²² Kontroverze ohledně federální politiky vůči původním obyvatelům se začala dostávat do povědomí veřejnosti během prezidentské kampaně Johna Fitzgeralda Kennedyho v roce 1960.²³ V dopise Oliveru La Fargeovi, předsedovi Asociace pro záležitosti Amerických Indiánů (Association on American Indian Affairs, AAIA), Kennedy napsal, že chce Ameriku, ve které nebudou oblasti chudoby a nemoci.²⁴ Dalším důvodem byla debata ohledně otázky rybařských práv na Severozápadě USA. Byli to právě tzv. “fish-ins” - protesty za zachování a obranu tradičního rybolovu a živobytí, a snahu chránit přírodní zdroje a životní prostředí, které se staly jedněmi z prvních medializovaných protestů aktivismu. Ženy také hrály klíčovou roli v těchto „fish-in“ protestech, představovaly většinu

---

¹⁹ Langston, Donna Hightower, „American Indian Women’s Activism in the 1960s and 1970s“, *Hypatia* 18, č. 2 (2003): 114–116, <http://www.jstor.org/stable/3811016>. (staženo 23. března 2024).

²⁰ Langston, 114–116.

²¹ Indian Country Grassroots Support, „Restrictions that run with Land Base Types.“ <https://dinelanduse.org/fedrestrictions/> (staženo 6. května 2024).

²² Langston, 115.

²³ Barrett, Carole A, „American Indian History“ (Pasadena: Salem Press, 2003), 296.

²⁴ Kennedy, John F, dopis Oliverovi La Farge, 28. října 1960, *The American Presidency Project* <https://www.presidency.ucsb.edu/documents/letter-indian-affairs-from-senator-john-f-kennedy-mr-oliver-la-farge-president-association> (staženo 8. května 2024).

protestujících a také polovinu zatčených. Jednou z hlavních lídryň protestů byla i Janet McCloud (jedna ze zakladatelek hnutí WARN). Ženy však nejprve narážely na odpor některých mužských kmenových vůdců (například kmen Yakama). McCloud popisuje, že když se na ně obrátila s prosbou o podporu v protestech, vysmívali se jí.²⁵

Za začátek radikálního indiánského aktivismu se často považuje založení American Indian Movement (AIM) v Minneapolis v roce 1968 a následné obsazení ostrovu Alcatraz v Sanfranciském zálivu v roce 1969 skupinou Indians of All Tribes. Jak poukazuje Bradley G. Shreve a Daniel Cobb, radikální aktivismus domorodých obyvatel ale nejprve začal v rámci indiánské mládeže koncem 50. a začátkem 60. let 20. století, zejména pak v jihozápadní oblasti Spojených států. Existující kluby mládeže Amerických Indiánů jako Siva Club, Tribe of Many Feathers a Sequoyah Club of Oklahoma a další se spojily v Regional Youth Indian Council v roce 1959, a následně v National Indian Youth Council (NIYC) v roce 1961. Aktivismus skupiny NIYC se soustředil na suverenitu, smluvní práva, ochranu indiánské kultury a sebeurčení. To vše ovlivnilo následný vývoj indiánských práv.²⁶

Pokud se podíváme na dokumentaci NIYC z let 1961-1993, vidíme, že se organizace zabývala velmi širokou škálou témat. Jedná se například o diskriminaci v zaměstnání, vzdělávání, smluvní práva, volební diskriminaci ale i těžbu uranu či nucenou sterilizaci.²⁷ Například Aldine Farrier, v archivní dokumentaci, píše za NIYC poděkování, za pozvání na Národní Konferenci o sterilizaci v září 1977 a konstatuje, že se nyní budou zabývat implementací některých nápadů z konference v jihozápadní oblasti USA.²⁸ Dalším dokumentem je dopis Marcii Jane Wilson z NIYC, adresovaný výkonné ředitelce komise pro postavení žen v Novém Mexiku. V dopise Marcia Wilson adresuje statistiky nucených sterilizací. Zajímavým se v tomto případě jeví to, že se jednalo o ženu z NIYC, která se problematikou zabývala.²⁹ Dokumentace National Congress of American Indians (NCAI) z let 1933-1990, ukazuje, že se hnutí zabývalo mnohými tématy jako rybaření, životní

---

²⁵ Langston, Donna Hightower. „American Indian Women’s Activism in the 1960s and 1970s.“ *Hypatia* 18, č. 2 (2003): 123. <http://www.jstor.org/stable/3811016>. (staženo 23. března 2024).

²⁶ Johansen, Bruce E, recenze knihy *Red Power Rising: The National Indian Youth Council and the Origins of Native Activism*, Bradley G. Shreve, Daniel Cobb, Shirley Hill Witt, 2012.

²⁷ National Indian Youth Council, 2000. Záznamy 1935-2000 (část 1961-1993) *University of New Mexico* <https://unm.on.worldcat.org/oclc/52362614> (staženo 14. května 2024).

²⁸ Farrier, Aldine, dopis Jimovi Westovi, 12. října 1977, *Center for Southwest Research*.

²⁹ Wilson, Marcia Jane, dopis Tasie Young, 11. srpna 1977, *Center for Southwest Research*.

prostředí, zdraví nebo ekonomické otázky³⁰ ale také nucenou sterilizací. I přestože, dokumenty o nucené sterilizaci v sbírce NCAI jsou, mnohé z nich jsou pouze převzatá od jiných organizací: například od Interreligious Foundation for Community Organization, která komunikovala s Ministerstvem školství a sociálních věcí (Department of Health, Education, and Welfare, HEW) ohledně doporučení týkající se regulací nucené sterilizace.

31

Rozsah témat poukazuje na to, že i přesto, že témata jako nucená sterilizace existovala v rámci agendy velkých hnutí, vzhledem k tomu, že v roce 1978 byla založena organizace Women of All Red Nations, můžeme spekulovat, že pravděpodobně chyběly síly a osoby, které by se úzce zaměřily na specificky ženská témata. Hnutí WARN bylo založeno jako organizace indiánských žen, které bojovaly za práva indiánských kmenů žijících ve Spojených státech.³² Hnutí můžeme považovat za radikální v jeho boji proti kolonialismu a patriarchátu, avšak činy aktivistek byly méně radikální: jednalo se především o lobbying, vzdělávání, upozorňování na různé problémy a přímou pomoc v komunitách.³³ Ustavující konference WARN se konala v Rapid City v Jižní Dakotě v září 1978 a zúčastnilo se jí více než 300 žen z 30 různých kmenů a komunit. Hnutí fungovalo bez ohledu na kmenovou příslušnost.³⁴ Zabývaly se zejména nucenou sterilizací, těžbou uranu a zneužíváním energetických zdrojů na indiánské půdě a odebíráním dětí do pěstounské péče. Jedná se právě o tato témata, která označuji za intersekcionalní a následně je adresuji v bakalářské práci v jednotlivých kapitolách. Mezi další úsilí WARN patřilo komunitní vzdělávání a vydávání publikace týkající se zdravotních problémů indiánských žen.³⁵

Mezi zakládající členky hnutí WARN patřily například nejmladší členka správní rady AIM Lorelai DeCora Means (z kmene Lakota Sioux), členka okupace Wounded Knee³⁶

---

³⁰ National Congress of American Indians, záznamy 1933-1990. (část 1944-1989), *Smithsonian Institution* <https://sova.si.edu/record/nmai.ac.010> (staženo 4. května 2024).

³¹ West, L. James, „Comments on HEW proposed sterilization guidelines“, Interreligious Foundation for Community Organization, 1978, *Inter-American Indian Institute*.

³² Peters, Morgan T, „Forgotten Women: The Involuntary Sterilization of American Indian Women during the Twentieth Century.“ (diplomová práce, Union College Schenectady, 2018), 39-40.

³³ Manygoats, Raven, „Native American Women in the American Indian Movement“ *Undergraduate Distinction Papers* 68, (2019): 37, https://digitalcommons.otterbein.edu/stu_dist/68 (staženo 29. července 2024)

³⁴ Peters, Morgan T, 39-40.

³⁵ Barrett, Carole A, „WARN“, v *American Indian History* (Pasadena: Salem Press, 2003), 593.

³⁶ Okupace Wounded Knee v roce 1973 byla ozbrojená konfrontace mezi aktivisty Amerického indiánského hnutí (AIM) a federálními úřady, která se odehrála v rezervaci Pine Ridge v Jižní Dakotě jako protest proti porušování smluvních práv a korupci v kmenové vládě.

a učitelka Madonna Thunderhawk (z kmene Cheyenne River Sioux), Janet McCloud (z kmene Suquamish) a Philliys Young (z kmene Standing Rock Sioux). Mnohé členky WARN byly zároveň členkami AIM a v roce 1973 se zúčastnily okupace Wounded Knee, která proběhla v rezervaci Pine Ridge. Následně se v rezervaci i angažovaly – například Madonna Thunderhawk založila dětský domov pro děti, jejichž rodiče byli během okupace zatčeni nebo zmizeli,³⁷ nebo později Lorelai Means, která založila v rezervaci Pine Ridge nemocnici Porcupine Health Clinic.³⁸

Lorelai Means v rozhovoru „On the Edge of Extinction“ z časopisu *Off our backs* z roku 1979 popsala, že hnutí vzniklo jako organizovaná skupina pracujících domorodých žen. Means uvádí, že jeden z důvodů, proč WARN vzniklo, bylo, aby domorodé ženy, které se každá soustředily na jinou oblast, mohly komunikovat mezi sebou a předávaly si cenné poznatky. Další ze zakládajících členek Pat Bellanger popisuje v rozhovoru že problémy, kterým ženy čelily jsou důvodem proč WARN vznikl: „AIM vzešlo z boje za smluvní práva, a my stále bojujeme za smluvní práva. Potřebovaly jsme ale organizaci indiánských žen, abychom mohly mluvit o tématech ovlivňující rodinu, abychom mohly mluvit s lidmi třeba v Oaklandu, kteří mají stejné myšlenky jako my tady v Minnesotě nebo v Bostonu. Kmeny Amerických Indiánů jsou sice jednotné národy, ale my všichni máme něco společného... Především ale chceme mluvit o jednotě nás samotných, chceme se spojit skrze naši společnou kulturu a náboženství...“³⁹ Podle Thunderhawk, vzniklo WARN na vrcholu indiánského aktivismu, kdy se mužské vedení indiánských skupin stalo terčem útoků federálních a státních donucovacích orgánů a soudů po okupaci Wounded Knee v roce 1973. Poté, co byli vedoucí představitelé národního hnutí Amerických Indiánů stíháni a uvězněni federálním právním systémem, nemohli udávat hlavní témata aktivismu a do popředí se tak mohly dostat problematiky indiánských žen.⁴⁰

Hned po počátku obsazení Wounded Knee v roce 1973, aktivistická hnutí původních

---

³⁷ Langston, Donna Hightower, „American Indian Women’s Activism in the 1960s and 1970s“, *Hypatia* 18, č. 2 (2003): 127, <http://www.jstor.org/stable/3811016>. (staženo 23. března 2024).

³⁸ Seva Foundation, „Native American Diabetes Talking Circles“, *Seva Foundation*, 2009.

³⁹ Bellanger, Pat, Means Lorelei, Howard Vickki, a Melroe Kris, „Interview: On the Edge of Extinction“, *Off Our Backs* 9, č. 5 (1979): 8–9, <http://www.jstor.org/stable/25773070> (staženo 26. března 2024).

⁴⁰ Thunderhawk, Madonna, „Women of All Red Nations“, *Encyclopedia of the Great Plains*, University of Nebraska – Lincoln, 2011, <http://plainshumanities.unl.edu/encyclopedia/doc/egp.pd.059> (staženo 24. března 2024).

obyvatel usilovala o spojení s Organizací spojených národů (OSN.) Vyžadovala, aby OSN vyslala do obsazených oblastí pozorovatele a mírové síly. OSN však odmítla s odkazem na Chartu OSN a zákaz zasahovat do věcí považovaných za vnitropolitické záležitosti. Pro to, aby mohli aktivisté účinně bojovat za svá práva v OSN, si vytyčili novou strategii aktivismu, která využívala agendy mezinárodních lidských práv a mechanismu nevládních organizací, aby tak mohli obejít zákaz OSN zasahovat do vnitrostátních příležitostí a získat přístup do organizace. Nová strategie také zahrnovala vzájemnou spolupráci se všemi indiánskými národy a přednesení konkrétních návrhů. Reforma vedla k ustanovení Mezinárodní indiánské rady pro smlouvy (International Indian Treaty Council) – aliance 79 původních národů, do které se mohl připojit každý původní národ.⁴¹ Ženy očekávaly, že budou v radě také zastoupeny. V článku „Let this be a WARNing“ z časopisu *Off our backs*, který popisoval založení vzniku hnutí WARN popsaly svou pozici takto: „WARN očekává, že budou zastupovat zájmy Amerických Indiánek v OSN jako doplněk k Mezinárodní indiánské radě pro smlouvy, která byla uznána OSN v roce 1977.“⁴² Zlomový moment pro aktivisty nastal právě v roce 1977, kdy se konala Konference Nevládních organizací OSN o diskriminaci původních obyvatel obou Amerik ve Švýcarsku v Ženevě. Tato konference byla rozdělena do tří výborů, které debatovaly o hlavních tématech, jeden z nichž se přímo soustředil na téma genocidy: území a právo na něj, kulturní práva, genocida a práva na sebeurčení jako součásti mezinárodního práva a lidských práv.⁴³

Paralelně s aktivismem původních obyvatel, probíhala v 60. a 70. letech druhá vlna feminismu, která se zaměřovala na individuální práva žen, jako například reprodukční práva, rovnoprávnost nebo právo práce. Americký indiánský feminismus se rozvíjel paralelně s druhou vlnou anglo-amerického feminismu, Americké Indiánky si ale vytvářely vlastní agendu, která reflektovala jejich specifické zkušenosti a potřeby. V případě nucené sterilizace byla podpora ze stran bílého feminismu nízká, protože byla v rozporu se snahou

---

⁴¹ Kýrová, Lucie, „Práva původních obyvatel Severní Ameriky a OSN: transnacionální aktivismus amerických Indiánů v druhé polovině 20. století“, v *Původní obyvatelé a globalizace*, ed. Šavelková, Lívia, Jana Jetmarová a Tomáš Boukal (Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2021), 155-185.

⁴² fm, „Let This Be a WARNing“, *Off Our Backs* 8, č. 11 (1978): 9, <http://www.jstor.org/stable/25772918>. (staženo 30. března 2024).

⁴³ Kýrová, Lucie, „Práva původních obyvatel Severní Ameriky a OSN: transnacionální aktivismus amerických Indiánů v druhé polovině 20. století“, v *Původní obyvatelé a globalizace*, ed. Šavelková, Lívia, Jana Jetmarová a Tomáš Boukal (Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2021), 155-185.

anglo-amerických feministických hnutí se zasadit o právo na interrupci.⁴⁴I když se tomuto tématu v práci nevěnuji, je důležité tento komplikovaný vztah zmínit pro širší kontextové zasazení a pochopení aktivismu Amerických Indiánek.

---

⁴⁴ Peters, Morgan T, „Forgotten Women: The Involuntary Sterilization of American Indian Women during the Twentieth Century“, (diplomová práce, Union College Schenectady, 2018), 2-3.

2. Nucená sterilizace

Nucená sterilizace je postup, při kterém, jsou ženy donuceny pomoci různých taktik k tomu, aby jim byl proveden chirurgický zákrok, který znemožňuje další těhotenství.⁴⁵ V této bakalářské práci se věnuji pouze nucené sterilizaci z druhé poloviny 20. století na původních obyvatelkách, nicméně tato praxe fungovala již dříve a zasahovala i další marginalizované skupiny. Nucenou sterilizaci zažívaly ženy afro-amerického a indiánského původu, proto se problematice věnovaly aktivisté z těchto etnických skupin. Ostatní hnutí, měla tendenci téma marginalizovat – bílá feministická hnutí se tématu příliš nevěnovala, protože nechtěla, aby téma nucené sterilizace narušovalo jejich aktivismus za legální bezpečné potraty a antikoncepci. I přes marginalizaci tématu bílými ženami, se afro-americkým ženám a indiánským ženám naskytla možnost diskutovat o problematice nucených sterilizací na Národní ženské konferenci v roce 1977, která vzešla z většinové bílé společnosti. Tato konference však poskytla prostor pro sblížení na jisté úrovni těchto dvou marginalizovaných skupin, která sterilizaci zažívala.⁴⁶

Důvodem cílené sterilizace žen z marginalizovaných skupin bylo, že byly často příjemci sociálních dávek. Nucená sterilizace však úzce souvisí též s tématem těžby uranu, vzhledem k tomu, že byly ženy často sterilizovány proto, aby se nerozrůstala populace původních obyvatel na místech, kde se měl uran těžit⁴⁷ (např. na území Severních Šajenů, které bylo bohaté na přírodní zdroje, bylo sterilizováno 80 % žen, více v kapitole 3: Těžba uranu). Praxe nucené sterilizace představovala vážnou hrozbu pro Americké Indiánky, protože je připravovala o jejich základní lidské právo rozhodovat se o svém těle a rodině a narušovala tak jejich sexuální a reprodukční práva. Dále měla devastující dopad na kmeny a komunity, které ztrácely část své populace, a tím i politickou moc a kulturní kontinuitu. Nucenou sterilizaci můžeme také vnímat jako dlouhodobou snahu omezit a asimilovat indiánskou populaci, což vedlo k organizovanému odporu a požadavkům na reformy, které by

---

⁴⁵ Rice, Kylie, „A Brief History on the Forced Sterilization of Indigenous Peoples in the US“, *The Indigenous Foundation*, <https://www.theindigenousfoundation.org/articles/a-brief-history-on-the-forced-sterilization-of-indigenous-peoples-in-the-us> (staženo 17. dubna 2024).

⁴⁶ Peters, Morgan T. „Forgotten Women: The Involuntary Sterilization of American Indian Women during the Twentieth Century.“ (diplomová práce, Union College Schenectady, 2018), 3-4

⁴⁷ O’ Sullivan Devlin Meg, „Informing Red Power and Transforming the Second Wave: Native American women and the struggle against coerced sterilization in the 1970s“, *Women s History Review* 25, č. 6, (2016): 965-69, <https://doi.org/10.1080/09612025.2015.1083229> (staženo 15. dubna 2024).

respektovaly nejen osobní práva indiánských žen, ale také kontinuitu celého kmene.⁴⁸

Nucená sterilizace na jednu stranu figurovala v individuálních reprodukčních právech žen (genderová otázka), zároveň ale také figurovala jako kolektivní právo všech národů (etnická otázka), vzhledem k tomu, že provádění nucené sterilizace ohrožovalo budoucnost přežití původních obyvatel. Cílem této kapitoly je tak podpořit centrální argument práce o intersekcii individuálních a kolektivních práv na příkladu boje proti nucené sterilizaci za fyzické přežití jedince, ale i za přežití národů. Nucená sterilizace byla v USA vykonávána často skrze Indiánskou zdravotní službu (Indian Health Service, IHS). Tento akt tak můžeme vnímat jako útok federálního orgánu na osobní reprodukční svobodu, ale také jako útok na suverenitu kmenů. Nucená sterilizace figurovala jako porušení občanských práv i jako akt genocidy zároveň, což je argumentem této kapitoly.

První část kapitoly se zabývá rolí Indiánské zdravotní služby v provádění nucené sterilizace, jaké nátlaky byly používány a jak byla nucená sterilizace odůvodněna. První část také poskytuje svědectví ženy sterilizované službou IHS. Druhá část této kapitoly se zabývá tím, jak hnutí WARN proti nucené sterilizaci bojovalo, ukazuje propojení individuálních a kolektivních práv a zároveň rozebírá tvrzení o genocidních praktikách.

2.1 Role Indiánské zdravotní služby v porušování reprodukčních práv

V 50. letech 20. století Úřad pro indiánské záležitosti (Bureau of Indian Affairs, BIA) přesunul svou povinnost na veřejný zdravotní systém a v roce 1955 tak vznikla Indiánská zdravotní služba, která fungovala jako hlavní federální poskytovatel zdravotní péče a služeb pro Americké Indiány. Povinnost zajistit zdravotní péči o Indiány vycházela ze smluvních práv. IHS tak slibovalo poskytnout občanům kompletní zdravotní program, zahrnující léčebné, preventivní a environmentální zdravotní služby (zajištění dostatku čisté vody, hygienických podmínek, ochrany před radiací spojenou s těžbou atd.) skrze vybudováním integrovaného systému zdravotních středisek a nemocnic. To se jevilo jako klíčové, protože většina kmenů žila v oblastech, kde nebyla dostupná žádná jiná alternativa ke zdravotní

---

⁴⁸ Rice, Kylie. „A Brief History on the Forced Sterilization of Indigenous Peoples in the US“, *The Indigenous Foundation*, <https://www.theindigenousfoundation.org/articles/a-brief-history-on-the-forced-sterilization-of-indigenous-peoples-in-the-us> (staženo 17. dubna 2024)

péči.⁴⁹ Indiánská zdravotní služba budovala nemocnice a tím, že se jednalo o jedinou dostupnou zdravotní péči, nutila často domorodé ženy, aby využívaly jejich zdravotnická střediska, namísto tradičních postupů indiánské medicíny (jako například domácí porody). Zdravotní střediska byla silně prosazována s myšlenkou toho, že pomohou zastavit vysokou dětskou úmrtnost mezi Indiány. Ze začátku se tak skutečně dělo, na jednu indiánskou ženu se rodilo v průměru 3,79 dítěte, zatímco na jednu anglo-americkou ženu se rodilo 1,79 dítěte. Vysoká porodnost způsobila vznik zákona „The Family Planning Services and Public Research Act“ (O službách pro plánování rodiny a výzkumu populace) z roku 1970, který se začal zaměřovat na omezení porodnosti domorodých žen.⁵⁰ Za selektivní kontrolu populace lobboval na počátku 70. let například doktor Dwight J. Ingle z Chicagské univerzity, který tvrdil, že utrácení státních peněz na sociální dávky pro sociálně slabé ženy z marginalizovaných skupin je chyba. Navrhoval řešení právě v podobě selektivní kontroly, která by dle něj účinněji řešila sociální problémy. Podle Ingleho existovali lidé, kteří nebyli způsobilí k rodičovství a měli zůstat bezdětní.⁵¹ Byl to tedy právní systém spolu s paternalistickým přístupem doktorů, který umožnil, aby se nucené sterilizace prováděly ve velkém měřítku. Zákon O službách pro plánování rodiny a výzkumu populace poskytl federální financování na nucené sterilizace pod záminkou, že se jedná o „služby plánování rodiny pro pacienty MEDICAID⁵² a IHS“⁵³

V roce 1977 tvořilo IHS 51 nemocnic a 86 zdravotních středisek. Ačkoliv by se mohlo skrze tato čísla zdát, že IHS mělo fungující a organizovaný systém zdravotní péče pro Americké Indiány, studie z roku 1975 provedená Spojeným výborem pro akreditaci nemocnic zjistila, že více než dvě třetiny z těchto 51 nemocnic byly zastaralé, nefunkční a potřebovali kompletní výměnu. Studie z roku 1977 vypracovaná Komisí pro přezkum

---

⁴⁹ Torpy, Sally J, „Native American Women and Coerced Sterilization: On the Trail of Tears in the 1970s“, *American Indian culture and research journal* 24 č. 2, 2016: 10, <https://doi.org/10.17953> (staženo 18. dubna 2024).

⁵⁰ Rice, Kylie, „A Brief History on the Forced Sterilization of Indigenous Peoples in the US“, *The Indigenous Foundation*, <https://www.theindigenousfoundation.org/articles/a-brief-history-on-the-forced-sterilization-of-indigenous-peoples-in-the-us> (staženo 17. dubna 2024).

⁵¹ O’Sullivan Devlin Meg, „Informing Red Power and Transforming the Second Wave: Native American women and the struggle against coerced sterilization in the 1970s“, *Women’s History Review* 25, č. 6, (2016): 968, <https://doi.org/10.1080/09612025.2015.1083229> (staženo 15. dubna 2024).

⁵² Vládní program z roku 1965, poskytující zdravotní pojištění dospělým a dětem s omezenými příjmy a prostředky.

⁵³ Phuoc Le, M.D. a Brooke, Warren, „The Legacy of Forced Sterilizations“, 31. ledna 2020, <https://www.archhealthjustice.com/the-legacy-of-forced-sterilizations/> (staženo 20. dubna 2024).

politiky Amerických Indiánů pro Kongres Spojených států shledala, že je systém zastaralý a chybí mu několik zásadních věcí:

- 1) odpovídající opatření, která by reagovala na problémy Amerických Indiánů⁵⁴
- 2) dostatečné prostředky
- 3) vhodný mechanismus pro poskytování služeb
- 4) vstřícnost státních a místních orgánů vůči poskytování služeb Americkým Indiánům
- 5) dohled a odpovědnost na všech úrovních IHS⁵⁵

Kvůli nedostatečné zdravotní péči, utrpěla kvalita života ve většině indiánských rezervacích. Kojenecká úmrtnost byla v 70. letech třikrát vyšší než celostátní průměr a výskyt tuberkulózy osmkrát vyšší než celostátní průměr. Průměrná délka života Indiánů v roce 1977 byla 47 let, zatímco u běžné populace byla 70,8 roku. Na každých sedm narozených dětí, připadala jedna sterilizovaná žena.⁵⁶ Závislost kmenů na federální vládě byla kvůli smluvním právům, které slibovali záruky jako zdravotní péče. Ta probíhala právě prostřednictvím Indiánské zdravotní služby, Ministerstva zdravotnictví, školství a sociálních věcí a Úřadu pro indiánské záležitosti, a tak usnadňovala nucenou sterilizaci a další ilegální praktiky vůči Americkým Indiánům.⁵⁷

Jednou ze státních praktik byla snaha obecně omezit vznik dalších pokolení Amerických Indiánů. Příkladem je infografika (viz obrázek 1) vytvořená Ministerstvem školství a sociálních věcí, která měla za cíl přesvědčit indiánské ženy, že když budou mít méně dětí tak se stanou bohatými – ilustrováno skrz množství koní (na prvním obrázku pouze jeden kůň, na druhém deset). Indiánská lékařka a právnička Constance Redbird Pinkerton-Uri k této infografice řekla: „Ženy, které jsou chudé, se nestanou bohatými kvůli tomu, že někdo přeruší jejich vejcovod.“ Navíc sterilizaci vykonávala IHS – rovněž státní služba.⁵⁸

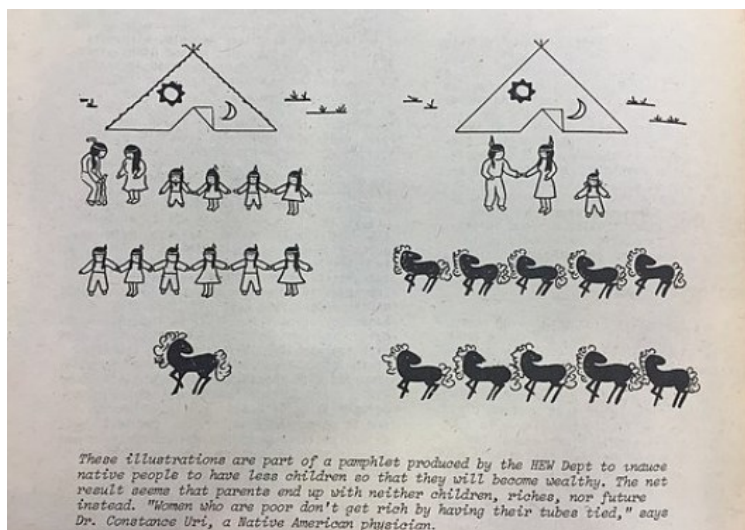
⁵⁴ Torpy, Sally J, „Native American Women and Coerced Sterilization: On the Trail of Tears in the 1970s“, *American Indian culture and research journal* 24 č. 2, 2016: 10, <https://doi.org/10.17953> (staženo 18. dubna 2024).

⁵⁵ Ibid.

⁵⁶ Torpy, Sally J, 11.

⁵⁷ Peters, Morgan T, „Forgotten Women: The Involuntary Sterilization of American Indian Women during the Twentieth Century“, (diplomová práce, Union College Schenectady, 2018), 12-13.

⁵⁸ Phuoc Le, M.D. a Brooke, Warren, „The Legacy of Forced Sterilizations“, 31. ledna 2020, <https://www.archhealthjustice.com/the-legacy-of-forced-sterilizations/> (staženo 20. dubna 2024).

Příloha č. 1- Infografika vytvořená Ministerstvem zdravotnictví, školství a sociálních věcí. Zdroj: Phuoc Le, M.D. a Brooke, Warren, „The Legacy of Forced Sterilizations“, 31. ledna 2020, <https://www.archhealthjustice.com/the-legacy-of-forced-sterilizations/> (staženo 20. dubna 2024).

Při celkovém počtu přibližně 800 000 indiánských obyvatel v roce 1976 mohla mít sterilizace v mnoha kmenech devastující dopad na jejich přežití. Podle lékařky a právničky Constance Redbird Pinkerton-Uri, zbývalo tou dobou pouze 100 000 žen v plodném věku. „Tam kde jiná etnika mohou mít genofond v Africe nebo třeba v Asii, původní Američané ne: až odejdeme my, je náš konec“ uvedla ke katastrofálním důsledkům, které měla a mohla mít nucená sterilizace na národy Amerických Indiánů.⁵⁹

Porušování občanských práv původních obyvatel formou omezování reprodukční svobody žen, se navíc dostávalo málo medializace. V roce 1975 senátor James Abourezk z Jižní Dakoty požádal Úřad pro všeobecnou odpovědnost (U.S. Government Accountability Office, GAO), aby provedl studii s cílem zjistit, zda zařízení IHS provádí sterilizace Amerických Indiánek bez jejich řádného souhlasu. Zpráva zjistila, že v letech 1973 až 1976 bylo sterilizováno 3406 indiánských žen. Z toho 3001 žen bylo v plodném věku 15-44 let. Nemocnice kromě toho nespĺňovaly požadavek IHS na poskytování informovaného souhlasu svým pacientkám. Americké Indiánky byly obzvlášť zranitelnou skupinou, která čelila dezinformacím a lživým informacím ohledně sterilizace, vzhledem ke specifickým kulturním a společenským podmínkám, které je odlišovaly od ostatních etnických menšin.⁶⁰

⁵⁹ Torpy, Sally J, „Native American Women and Coerced Sterilization: On the Trail of Tears in the 1970s“, *American Indian culture and research journal* 24 č. 2, 2016: 11.

<https://escholarship.org/uc/item/2254n09g> (staženo 18. dubna 2024).

⁶⁰ Torpy, Sally J, 10-15.

Zákroky byly prováděny pod různými formami nátlaku, včetně dezinformací a lží, kdy lékaři vyhrožovali pacientkám, že pokud zákrok nepodstoupí, jejich děti budou svěřeny do pěstounské péče, říkali pacientkám, že se jedná o zákrok, který jde zvrátit nebo je vydírali tím, že jim budou odebrány sociální dávky, pokud zákrok nepodstoupí. Lékaři také často vyhrožovali ženám, že pokud zákrok nepodstoupí, tak zemřou.⁶¹

O těchto nátlacích a dezinformacích vypovídá i primární zdroj, a to soudní proces Normy Jean Sereny a jejích dětí Lisy, Garyho a Shawn Sereny versus pracovníci z Child Welfare Services of Armstrong County, Pennsylvania z roku 1974, kdy se Norma Serena domáhala náhrady škody za porušení svých ústavních práv, státního práva na soukromí, svobodu sdružování, udržování rodinných vztahů, péči, společnost a náklonnost svých nezletilých dětí, právo plodit a rodit děti, za fyzickou neschopnost plodit a rodit děti a k zasahování do těchto občanských práv bez řádného soudního řízení a za fyzické a emocionální strádání.⁶² Proces odkazoval na události ze 70. let, kterými si žalobkyně prošla. V dubnu 1970, byly děti Normy Sereny odvedeny do nemocnice pracovníky nemocnice Burgessem a Walkerem, kde byly podrobeni kontrole. Následně byla Norma Jean obeznámena s tím, že jsou její děti vážně nemocné a že je potřeba je dočasně odebrat z její péče a umístit do léčení. Žalobkyně pak musela podepsat dokumenty, které byly potřebné pro autorizaci takového „léčení.“ Její děti – Gary a Lisa však žádným onemocněním netrpěly a místo toho byly ten stejný den odvezeny do pěstounského domu. Během této události byla také Norma Jean těhotná svým třetím dítětem Shawnem. Pracovníci nemocnice Normu Serenu informovali o tom, že jí děti budou navraceny po porodu, nicméně se jednalo o lživé informace.⁶³

Při dubnové návštěvě také pracovníci nemocnice bez jejího konsenzu rozhodli, že poté co Norma Serena porodí, bude sterilizována a dítě, které porodí ji bude odebráno na základě smyšlené lži, že je vážně nemocné. 17. srpna 1970 tak byla Norma Serena přijata do stejné nemocnice, kde následně porodila bez zdravotních komplikací. O den později byla, se souhlasem nemocnice a za pomoci pracovníků nemocnice, sterilizována bez svého vědomí

---

⁶¹ Phuoc Le, M.D. a Brooke, Warren, „The Legacy of Forced Sterilizations“, 31. ledna 2020, <https://www.archhealthjustice.com/the-legacy-of-forced-sterilizations/> (staženo 20. dubna 2024).

⁶² Norma Serena Jean v. Natalie J. Leezer, Civil Action 74, 313 (WDPA, 1974).

⁶³ Ibid.

a souhlasu. Až o několik dní později Norma Serena zjistila, že byla sterilizována proti své vůli. Pracovníci nemocnice Normě Sereně sdělili, že museli proceduru provést údajně ze zdravotních důvodů a pro její vlastní bezpečí. Pracovníci také argumentovali, bez předložení jakýchkoliv důkazů tím, že má již dost dětí, a že další těhotenství a porod by mohly vést k tomu, že porodí postižené a deformované děti.⁶⁴

Na případu Normy Jean Sereny vidíme, jak pracovníci nemocnic aktivně využívali dezinformace, lživé informace a emoční nátlak k provádění nucených sterilizací a také k odebrání dětí do pěstounské péče. Případ Normy Jean Sereny ukazuje, jak byl aktivismus proti nucené sterilizaci aktivismem za individuální lidská práva, a to za reprodukční a sexuální právo. Jedná se tak o porušení Úmluvy o odstranění všech forem diskriminace žen OSN (Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women, CEDAW) z roku 1979, konkrétně pak článku 16: „Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, přijmou veškerá vhodná opatření k odstranění diskriminace žen ve všech záležitostech týkajících se manželství a rodiny a zejména zajistí, aby na základě rovnosti mužů a žen v manželství a rodinných vztazích“, bodu e) **„Stejná práva svobodně a zodpovědně rozhodovat o počtu a způsobech a na přístup k informacím, vzdělání a informacím o tom, jak se rozhodovat o počtu svých dětí, a na to, aby se jim dostalo prostředků, které jim umožní toto právo uplatňovat.“** Spojené státy Úmluvu podepsaly v roce 1980, nicméně do dnešního dne ji neratifikovaly.⁶⁵ I přesto, že Úmluva vznikla až po období největšího počtu sterilizací mezi americkými indiánkami, můžeme ji v této bakalářské práci použít pro ilustrativní účely, abychom ukázali závažnost porušení reprodukčních a sexuálních práv. Svědectví Normy Jean pak jasně ilustruje, jak nucená sterilizace porušuje individuální právo na tělesnou integritu a potlačuje reprodukční svobodu žen stanovenou OSN.

2.2 Boj proti nucené sterilizaci a propojení individuálních a kolektivních práv

V 70. letech se objevila řada organizací, které zahájily boj za změnu IHS a dalších

---

⁶⁴ Norma Serena Jean v. Natalie J. Leezer, Civil Action 74, 313 (WDPA, 1974).

⁶⁵ Článek 16, Úmluva o odstranění všech forem diskriminace žen, *Organizace spojených národů*, 18. prosince 1979.

vládních institucí, které sterilizaci prováděly. Hnutí AIM sehrálo klíčovou roli při odhalování nucené sterilizace. Během okupace Úřadu pro indiánské záležitosti v roce 1972, ke které došlo v rámci Trail of Broken Treaties⁶⁶, odhalilo hnutí AIM (jmenovitě pak zakladatelka WARN Madonna Thunderhawk a Russel Means) dokumenty, které potvrzovaly sterilizační programy financované a realizované Indiánskou zdravotní službou pod vedením Úřadu pro indiánské záležitosti.⁶⁷ Zájem AIM o nucenou sterilizaci v rámci své agendy potvrzuje i primární zdroj, a to dopis Dennise Bankse⁶⁸ a Lehmana Brightmana⁶⁹ z roku 1979, adresovaný řediteli Indiánské zdravotní služby Dr. Emory Johnsonovi. V dopise Banks a Brightman prosí o potvrzení následujících dat:

- 1) 3001 žen v plodném věku v oblastech Texasu, Nového Mexika, Arizony a Oklahomy bylo sterilizováno v letech 1973-1976.
- 2) Procento žen v plodném věku v těchto oblastech bylo 20 %.

V dopise dále Banks a Brightman zmiňují, že komunikují s prezidentem Jamesem Carterem ohledně statistických dat nucené sterilizace a že žádají ředitele Johnsona o spolupráci.⁷⁰

Proti nucené sterilizaci, kterou označovaly za genocidu, bojovaly Women of All Red Nations. WARN reflektovalo systematické ničení Indiánské komunity, ke kterému docházelo ze strany vládních aparátů. Organizace vyvíjela rozsáhlé úsilí o zastavení neetických sterilizací.⁷¹ Když se hnutí WARN začalo zabývat sterilizací Amerických Indiánských žen, ve své studii uvedlo, že v 70. letech bylo sterilizováno 40 až 50 % všech domorodých žen a zjistilo, že se porodnost snížila o třetinu.⁷²

Hnutí shromažďovalo svědectví žen a dívek, které byly sterilizovány bez svého souhlasu, a následně na problematiku upozornilo v textu „Theft of Life“, který byl součástí celého sborníku textů: „*Exhibit 10: Women of All Red Nations*“ použit při Slyšení ve Washingtonu

---

⁶⁶ Demonstrace, během níž indiánští aktivisté ve Washingtonu D.C požadovali nápravu za destruktivní federální politiky vůči Americkým Indiánům.

⁶⁷ Langston, Donna Hightower. „American Indian Women’s Activism in the 1960s and 1970s.“ *Hypatia* 18, č. 2 (2003): 115-125. <http://www.jstor.org/stable/3811016>. (staženo 12. března 2024).

⁶⁸ Lídr hnutí AIM

⁶⁹ Bývalý prezident Sjediněných domorodých Američanů

⁷⁰ Banks, Dennis, dopis Emorymu A. Johnsonovi, 15. ledna 1979, *Inter-American Indian Institute*.

⁷¹ Torpy, Sally J. „Native American Women and Coerced Sterilization: On the Trail of Tears in the 1970s“ *American Indian culture and research journal* 24 č.2, 2016: 15
<https://doi.org/10.17953> (staženo 18. dubna 2024)

⁷² Peters, Morgan T. „Forgotten Women: The Involuntary Sterilization of American Indian Women during the Twentieth Century.“ (diplomová práce, Union College Schenectady, 2018), 45

v otázce národních indiánských občanských práv, konané 19.-20. března 1979.⁷³ V důsledku snah upozornit na tyto praktiky, vydalo v roce 1979 americké Ministerstvo zdravotnictví a sociálních služeb předpisy upravující sterilizaci. Jednalo se například o předpis, který určoval čekací dobu mezi uvedením konsenzu a provedením operace sterilizace. Předpis nově určoval, že čekací doba musí být mezi sedmdesáti dvěma hodinami a třiceti dny.⁷⁴

Hnutí také ostře kritizovalo federální orgány a tvrdilo, že existuje souvislost mezi nucenými sterilizacemi a snahou vlády získat v rezervacích energetické zdroje. Jako příklad můžeme uvést oblast Severních Šajenů, která byla bohatá na přírodní zdroje a kde bylo téměř 80 % žen sterilizováno. V oblasti také docházelo k vysokému počtu odebírání dětí a k následnému umístění do pěstounské péče a adoptivních rodin neindiánského původu. Podle hnutí WARN byla tedy souvislost mezi nucenou sterilizací a snahou získat energetické zdroje jasná. WARN tak vidělo svůj aktivistický boj ve dvou částech:

- 1) zastavit vládní snahu v těžbě uranu a snažit se získat energetické zdroje v přírodních
- 2) zabránit nemocnicím IHS ve sterilizaci

Dohromady tyto dvě části tvořily jeden celek: zastavit genocidu původních obyvatel.⁷⁵ Na tomto můžeme ilustrovat jasnou intersekcionalitu mezi individuálními právy a kolektivními právy. Jejich boj se v jedné prioritě zaměřoval na konkrétní občansko-lidskou agendu, ale zároveň měl širší rámec: snahu zamezit genocidě původních obyvatel. Rámec interpretace reprodukčních práv tak byl nejen v rámci osobní svobody, ale byl také zaměřený na širší kolektivní spravedlnost.

Ženy z hnutí WARN nazývaly nucenou sterilizaci genocidou. V rozhovoru „On the Edge of Extinction“ z časopisu *Off our backs* z roku 1979 Pat Bellanger vysvětluje: „To, co dělají je genocida. To slovo je genocida. My jsme to dokázali na půdě OSN, jako původní obyvatelé západní polokoule, jsme přednesli naše důkazy před OSN: skutečnost, že nejvyšší procento nucené sterilizace žen je tam, kde se nacházejí uranová ložiska, to je tím

---

⁷³ United States Commission on Civil Rights, *National Indian Civil Rights Issues: Hearing Held in Washington D.C., March 19-20, 1979. Svazek 2.* Washington, D.C.: U.S. Government Printing Office, 1979, University of Michigan, digitalizováno 25. října 2008.

⁷⁴ O'Sullivan Devlin Meg, „Informing Red Power and Transforming the Second Wave: Native American women and the struggle against coerced sterilization in the 1970s“ *Women's History Review* 25, č. 6, (2016): 12, <https://doi.org/10.1080/09612025.2015.1083229> (staženo 15. dubna 2024)

⁷⁵ O'Sullivan Devlin Meg, „Informing Red Power and Transforming the Second Wave: Native American women and the struggle against coerced sterilization in the 1970s“, 1.

důkazem.“⁷⁶ Jako přednesení důkazu je myšlen proslov v rámci Konference Nevládních organizací OSN o diskriminaci původních obyvatel obou Amerik ve Švýcarsku v Ženevě z roku 1977, kdy vystoupila jedna ze zakladatelek hnutí WARN Maria Sanchez se svým proslovem „For the Women“ (Pro ženy): „Indiánské ženy jsou stále cílem probíhající genocidy, která je politikou Spojených států. Jsme podrobena moderní formě genocidy a to sterilizaci, jejíž cílem je vymýtit *Červeného muže*⁷⁷... Americké Indiánky jsou nositelkami našich národů...“⁷⁸ Na tomto úryvku můžeme ilustrovat dopad nucené sterilizace na kolektivní práva a přežití indiánských národů. Sterilizace, kterou ženy označovaly za moderní formu genocidy, byla zaměřena na ženy jakožto nositelky budoucnosti indiánských národů. Systém záměrně oslaboval schopnost indiánských národů přežívat jako samostatná entita a ohrožoval jejich následnou kontinuitu.

Tvrzení Pat Bellanger o provádění genocidy a o riziku vymizení původních obyvatel potvrzuje i ustanovení „výboru genocidy a práva na sebeurčení jako součásti mezinárodního práva“ v rámci Konference Nevládních organizací OSN o diskriminaci původních obyvatel obou Amerik.⁷⁹ Tvrzení Bellanger a Sanchez můžeme dále potvrdit Úmluvou o zabránění a trestání zločinu genocidy přijatou OSN v roce 1948, kterou ale Spojené státy ratifikovaly až o 40 let později po jejím přijetí, a to v roce 1988. Úmluva specifikuje činy, které se považují za genocidní:

- 1) usmrcení příslušníků dané skupiny;
- 2) způsobení těžkých tělesných ublížení nebo duševních poruch členům dané skupiny
- 3) úmyslné uvedení kterékoli skupiny do takových životních podmínek, které mají přivodit její úplné nebo částečné fyzické zničení;
- 4) opatření směřující k tomu, aby se v dané skupině bránilo rození dětí;**
- 5) násilné převádění dětí z jedné skupiny do jiné.⁸⁰

---

⁷⁶ Bellanger, Pat, Means Lorelei, Howard Vickki, a Melroe Kris. „Interview: On the Edge of Extinction.“ *Off Our Backs* 9, č. 5 (1979): 8–9. <http://www.jstor.org/stable/25773070>. (staženo 26. března 2024)

⁷⁷ Název označující Americké Indiány

⁷⁸ „Geneva: a Report on the Continental Movement of Indigenous People“, *Akwesasne notes* 9, č.5 (1977).

<https://cendoc.docip.org/collect/cendocdo/index/assoc/HASH014b/77b7b9ea.dir/Akwesasne%20Notes%20Vol.9%20n5%201977.pdf> (staženo 5. května 2024).

⁷⁹ Kýrová, Lucie, „Práva původních obyvatel Severní Ameriky a OSN: transnacionální aktivismus amerických Indiánů v druhé polovině 20. století“, v *Původní obyvatelé a globalizace*, ed. Šavelková, Livia, Jana Jetmarová a Tomáš Boukal (Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2021), 155-185.

⁸⁰ Článek 2, Úmluva o zabránění a trestání zločinu genocidia, *Organizace spojených národů*, 8. prosince 1948

Nucená sterilizace je jmenována výslovně jako bod 4: „Opatření směřující k tomu, aby se v dané skupině bránilo rození dětí.“ Zde můžeme ilustrovat, že boj proti sterilizacím byl také bojem za kolektivní právo přežití původních obyvatel.

Kapitola ukázala intersekcionalitu individuálních a kolektivních práv, v kontextu nucené sterilizace z genderového a etnického hlediska. Na případu Normy Jean Sereny jsem ilustrovala dopad nucené sterilizace na tělesnou integritu a reprodukční a sexuální právo jedince. Případ ukázal zásadní porušení individuálních práv a praktiky nátlaků a lží ze strany federálního orgánu IHS. Kapitola také analyzovala širší etnické a kolektivní důsledky a praktiky nucené sterilizace, kvůli kterým aktivistky obviňovaly Spojené státy z genocidy. Tvrzení jsem podepřela Úmluvou OSN o zabránění a trestání zločinu genocidia, na které jsem ukázala dopad na kolektivní práva indiánských národů.

3. Těžba uranu

Těžba uranu je postup získávání uranové rudy hornickou činností z příslušných rudních ložisek. Uran se těží v hlubinných nebo povrchových dolech. Ruda vytěžená v dolech se drtí v mlýně a za použití kyseliny sírové se uran získává ve formě tzv. žlutého koláče. Zbytek, známý jako hlušina, se vyhazuje. Tato hlušina si zachovává 85 % radioaktivity původní rudy.⁸¹ Uran je těžký radioaktivní a toxický chov a jeho požití (například formou kontaminované vody) může ovlivnit lidské kosti, způsobit selhání ledvin či kvůli jeho radioaktivitě vést k různým druhům rakoviny, komplikacím s plodností nebo předčasným úmrtím. Vrchol těžby uranu ve Spojených státech trval přibližně od 40. let do 80. let 20. století. Závody v jaderném zbrojení v době studené války vyvolaly velkou poptávku po uranu a průzkumný boom. Spolu s tímto se ale objevily nezodpovědné těžební postupy bez regulace, které vedly k ničivým dopadům na jedince a životní prostředí, například kontaminace vodních zdrojů. Výskyt uranu a jeho zpracování zanechalo ve Spojených státech dědictví v podobě dlouhodobých následků pro mnoho původních obyvatel, které trvají dodnes kvůli opuštěným uranovým dolům. Uran zůstává radioaktivní po tisíce let, a z toho důvodu mohou být opuštěné uranové doly nebezpečné pro další generace i po ukončení těžby.⁸²

V této bakalářské práci se věnuji pouze těžbě uranu v druhé polovině 20. století. Cílem této kapitoly je ukázat intersekcionalitu individuálních a kolektivních práv v kontextu těžby uranu a znečišťování přírody na územích původních obyvatel. Argumentem je, že těžba uranu zasahovala individuální právo jedince z hlediska zdravotních dopadů, ale zasahovala také kolektivní právo celého národa, vzhledem k tomu, že těžba a znečišťování kontinuálně ničili indiánskou půdu a ohrožovali tak životní prostor pro další generace.

3.1 Těžební společnost Kerr-McGee a porušování práva jednotlivce na zdraví

V letech 1950-1980 patřily Spojené státy k největším světovým producentům uranu, který potřebovaly v rámci národní bezpečnostní politiky zbrojních závodů a výroby zbraní

---

⁸¹ Nelkin, Dorothy, „Native Americans and Nuclear Power.“ *Science, Technology, & Human Values* 6, č. 35 (1981): 2–13, <http://www.jstor.org/stable/689554> (staženo 4. května 2024).

⁸² Porter, Rachel, „The Toxic Legacy of Uranium Mining on Navajo Land: The Disproportionate Struggle of Indigenous Peoples and Water,“ *Save the Water*, 18. března 2019, <https://savethewater.org/the-toxic-legacy-of-uranium-mining/> (staženo 4. května 2024).

během Studené války. Většina amerického uranu pocházela ze západních států, z teritorií původních obyvatel nebo z území v jejich blízkosti.⁸³ Po americkém jaderném bombardování Japonska, zřídil Kongres Komisi pro atomovou energii (Atomic Energy Commission, AEC). Zákon, kterým byla zřízena – Atomic Energy Act z roku 1946, stanovil jako jednu z priorit „kontrolování všech štěpných materiálů.“⁸⁴ Podle tohoto zákona, byla tedy vláda USA jediným odběratelem uranu ve Spojených státech a setrvala jím až do roku 1971. Uranové doly ale provozovaly soukromé společnosti.⁸⁵

V roce 1948 se již naplno rozběhl program řízený AEC o rozsáhlém průzkumu získávání uranu.⁸⁶ Původní obyvatelé, z oblasti Coloradské plošiny, včetně Navahů, Jižních Ute, Ute Mountain, Hopiů, Zuniů, Lagunů, Acomů a několika dalších národů, se svými hlubokými znalostmi země, často během průzkumného boomu uranu sami přiváděli horníky k územím s uranovými ložisky. AEC začala podporovat společnosti, aby těžily na těchto územích.⁸⁷ Těžba na územích původních obyvatel fungovala na základě Zákonu o pronájmu indiánských nerostných surovin (Indian Mineral Leasing act) z roku 1938. Ten stanovil, že „nepřirazené pozemky v jakékoliv indiánské rezervaci nebo jiné pozemky spadající pod federální jurisdikci“ mohou být se souhlasem Ministerstva vnitra Spojených států pronajaty k těžebním účelům z pověření kmenové rady nebo jiného oprávněného mluvčí Indiánů.⁸⁸ AEC se po prvním roce průzkumů dozvěděla o ložiscích uranové rudy na území Navahů. V 50. letech tak společně s Úřadem pro indiánské záležitosti, AEC podpořila soukromou těžební společnost Kerr-McGee v těžbě na navažském území.⁸⁹ Společnost uzavřela v roce

---

⁸³ Gould, Ariel, „State of Play: The Legacy of Uranium Mining on U.S. Tribal Lands“, *Good Energy Collective*, <https://www.goodenergycollective.org/policy/the-legacy-of-uranium-mining-on-us-tribal-lands> (staženo 16. března 2024).

⁸⁴ David, Michelle, „Clean Up Your Act: The U.S. Government’s CERCLA Liability for Uranium Mines on the Navajo Nation“, *The University of Chicago Law Review* 90. č. 6: 1776-1780 (2023) <https://chicagounbound.uchicago.edu/uclev/vol90/iss6/5> (staženo 8. května 2024).

⁸⁵ Brugge, Doug, and Rob Goble, „The History of Uranium Mining and the Navajo People“, *American Journal of Public Health* 92, č. 9 (2002) <https://doi.org/10.2105/ajph.92.9.1410>. (staženo 6. května 2024).

⁸⁶ David, Michelle. „Clean Up Your Act: The U.S. Government’s CERCLA Liability for Uranium Mines on the Navajo Nation“, *The University of Chicago Law Review* 90. č. 6: 1776-1780 (2023) <https://chicagounbound.uchicago.edu/uclev/vol90/iss6/5> (staženo 8. května 2024).

⁸⁷ Moore- Nall, Anita, „The Legacy of Uranium Development on or Near Indian Reservations and Health Implications Rekindling Public Awareness“, *Geosciences* 5, č. 1. (2015) <https://doi.org/10.3390/geosciences5010015> (staženo 11. května 2024).

⁸⁸ Legal Information Institute, „United States v. Navajo Nation“, *Cornell Law School*. <https://www.law.cornell.edu/supct/html/01-1375.ZS.html> (staženo 24. června 2024).

⁸⁹ Black, Megan, „Interior’s Exterior: The State, Mining Companies, and Resource Ideologies in the Point Four Program“, *Diplomatic history* 40 č.1 (2016): 96. <https://doi.org/10.1093/dh/dhu055> (staženo 7. května 2024).

1952 dohodu s Radou kmene Navahů o otevření dolů. Navahové byli z počátku rádi, protože otevření dolu znamenalo otevření nových pracovních míst.⁹⁰ V 60. letech pak Ministerstvo práce poskytlo společnosti Kerr-McGee podporu v najímání navažských horníků do uranových dolů.⁹¹

Podle studií provedených Ministerstvem energetiky USA se 96 % všech amerických uranových dolů, ze kterých se těžilo v souvislosti s obrannou politikou USA, nacházelo na území kmene Navahů. Mezi roky 1944 až 1986 vytěžily těžební společnosti na území národu Navahů 30 milionů tun uranové rudy na výrobu jaderných zbraní a paliva do jaderných reaktorů. Zbytek uranových dolů, ze kterých se těžilo v souvislosti s obrannou politikou, se nacházelo na území kmenů Laguna, Zuniů, Hualapai, Tohono Oódham, Spokane a Une.⁹²

I přestože se v Evropě již v roce 1932 prokázalo, že těžba uranu představuje riziko při práci, zdravotní a bezpečnostní ochrana horníků v USA byla minimální až do roku 1962, kdy studie amerického úřadu pro veřejné zdraví prokázala větší výskyt rakoviny v blízkosti uranových dolů.⁹³ Kromě toho byla původním obyvatelům nabízena práce v dolech. Ta slibovala vymanění z chudoby, jež byla v přírodních rezervacích zcela běžná. Někteří Američtí Indiáni tak ochotně přijali práci v dolech a v důsledku také přestěhovali své rodiny do lokalit těžby, aniž by byli informováni o rizicích spojených s touto blízkostí.⁹⁴ Mnozí z nich navíc nemluvili anglicky a neměli tak žádné poznatky o nebezpečí, které znamenalo výskyt uranu pro jejich zdraví a životní prostředí.⁹⁵

Winona LaDuke, indiánská aktivistka, ekonomka a spisovatelka uvádí, že to byla

---

⁹⁰ Ranger, Kee, „Uranium Mining on the Navajo Reservation“, *Intermountain histories*. 16. května 2023, <https://www.intermountainhistories.org/items/show/402> (staženo 4. května 2024).

⁹¹ LaDuke, Winnona, „Uranium Mining, Native Resistance, and the Greener Path The impact of uranium mining on indigenous communities“, *Orion Nature and Culture*, 22. ledna 2009 <https://orionmagazine.org/article/uranium-mining-native-resistance-and-the-greener-path/> (staženo 14. března 2024).

⁹² Gould, Ariel, „State of Play: The Legacy of Uranium Mining on U.S. Tribal Lands“, *Good Energy Collective*, <https://www.goodenergycollective.org/policy/the-legacy-of-uranium-mining-on-us-tribal-lands> (staženo 16. března 2024).

⁹³ Ibid.

⁹⁴ Moore-Nall, Anita, „The Legacy of Uranium Development on or Near Indian Reservations and Health Implications Rekindling Public Awareness.“ *Geosciences* 5, č. 1. (2015) <https://doi.org/10.3390/geosciences5010015> (staženo 11. května 2024).

⁹⁵ Porter, Rachel, „The Toxic Legacy of Uranium Mining on Navajo Land: The Disproportionate Struggle of Indigenous Peoples and Water,“ *Save the Water*, 18. března 2019, <https://savethewater.org/the-toxic-legacy-of-uranium-mining/> (staženo 4. května 2024).

právě nebezpečná povaha těžby uranu, která přivedla tento průmysl do izolovaných oblastí Amerických Indiánů. Tehdejší vláda si, podle LaDuke, plně uvědomovala zdravotní dopady těžby uranu na pracovníky, jejich rodiny a půdu, na které budou žít další generace. Horníci však nebyli o těchto rizicích informováni. Navažší horníci dostávali za práci v podzemních šachtách bez ventilací pouhých 1,62 dolarů na hodinu. Celkem v uranových dolech pracovalo více než tři tisíce Navahů, pro které byly následky zničující. Mnoho z nich přišlo o život v důsledku radioaktivního zamoření. Mnoho rodin do dnešního dne, žádá stát o odškodnění za trvalé a devastující následky práce v dolech.⁹⁶

O těchto důsledcích vypovídá i primární zdroj, a to svědectví Philipa Harissona na Světovém uranovém slyšení (World Uranium Hearing) z roku 1992, který ve svém svědectví popsal podmínky, ve kterých jeho otec pracoval pro těžební společnost Kerr-McGee⁹⁷ a důsledky této práce v dolech. Ve svědectví Harisson také popisuje, čemu čelili ostatní pracovníci a jaké byly následky: „Oblast Red Valley⁹⁸ byla centrem důlní činnosti, kde byly zotročeny stovky mužů kmene Navahů. Jeden z těchto mužů byl i můj otec. Nezaměstnanost byla tou dobou vysoká a pro Americké Indiány neexistovali žádná volná pracovní místa, a tak, když získali možnost práce v dolech, mnozí přijali. První doly byly velmi nebezpečné a špinavé. Neexistovalo v nich větrání, bezpečnostní vybavení, nebyly k dispozici respirátory ani rukavice. Důlní voda se používala pro veřejnou spotřebu a často se brala domů a používala pro vaření kojenecké výživy. Pracovníci byli neustále vystaveni radiaci a dalším plynům. Slyšel jsem nejrůznější příběhy, které popisovaly, čemu museli muži čelit. Například když jeden horník v dole omdlel, byl vytažen z dolu, dali mu čichací sůl, aby se probral a musel hned dál pracovat. Většina z pracovníků nebyla informována o nebezpečí, které s sebou těžba nesla, ani o vystavení radiaci. Kontaminované byly také domácnosti, když horníci chodili domů ve špinavém pracovním oblečení. O 40 let později, muži umírali na rakovinu plic a další nemoci dýchacích cest. Když můj otec zemřel, bylo mu pouhých 43 let. Bylo pro mě velmi těžké vidět ho umírat bolestivou smrtí. Když nás opouštěl, vážil

---

⁹⁶ LaDuke, Winnona, „Uranium Mining, Native Resistance, and the Greener Path The impact of uranium mining on indigenous communities“, *Orion Nature and Culture*, 22. ledna 2009 <https://orionmagazine.org/article/uranium-mining-native-resistance-and-the-greener-path/> (staženo 14. března 2024).

⁹⁷ Sarai, Tamar. „Victims of the US uranium boom pay substantial costs despite what they're owed by the US government.“ *Prism*, 14. prosince 2021, <https://prismreports.org/2021/12/14/victims-of-the-us-uranium-boom-pay-substantial-costs-despite-what-theyre-owed-by-the-us-government/> (staženo 15. března 2024).

⁹⁸ Oblast ve střední Severní Ameriky, která je součástí Kanady i Spojených států. Tvoří hranici mezi Minnesotou a Severní Dakotou.

pouhých 40 kilogramů. Nikdy jsem nebyl svědkem něčeho tak strašného, jako byla jeho smrt. Stovky lidí zemřeli podobným způsobem, většinou na rakovinu plic a dýchací potíže. Prvních 16 horníků, kteří zemřeli měli průměrný věk pouhých 43 let....Genocida nikdy nebude zapomenuta, a i když jsou k dispozici částečná odškodnění, peníze, ztrátu našich blízkých nenahradí. Pokud byl radioaktivní odpad podle jejich slov bezpečných, tak proč nemohl být umístěn na jejich dvorcích?“⁹⁹

Ve svědectví Philippa Harissona o jeho otci vidíme, jaké byly těžební podmínky společnosti Kerr-McGee. Pracovníci nebyli o důsledcích vystavení se uranu informováni, v dolech nebylo větrání ani bezpečnostní vybavení. Pracovníci nezískali k dispozici respirátory ani rukavice. Tyto praktiky potvrzují nezodpovědné a nebezpečné postupy při těžbě. Onemocnění a brzká úmrtí jsou důsledkem těchto praktik. Spojené státy byly zákonem stanoveny jako jediný odběratel uranu, kvůli bezpečnostní politice zbrojních závodů. Společnost Kerr-McGee získala v těžení uranu podporu od Ministerstva práce, Atomové komise a BIA, podíl státních orgánů na vině je tedy evidentní.

Článek 25 Všeobecné deklarace lidských práv Organizace spojených národů z roku 1948 uvádí právo jedince na zdraví a na životní úroveň, která zajistí zdraví jeho i jeho rodiny.¹⁰⁰ Spojené státy hlasovaly pro přijetí této deklarace, nicméně, následně skrze podporu například těžební společnosti Kerr-McGee, se podíleli na nebezpečných praktikách, které přímo ohrožovaly zdraví a budoucnost původních obyvatel a zároveň dlouhodobě ohrožovaly prostředí ve kterém původní obyvatelé bydleli. Případ otce Philippa Harissona poukazuje, jak byl aktivismus proti těžbě – aktivismem za individuální právo, a to za právo jedince na zdraví stanovené ve Všeobecné deklaraci lidských práv OSN.

Spojené státy také přiznávají v Zákonu o odškodnění za ozáření (Radiation Exposure Compensation Act, RECA) z roku 1990, že zdravotní následky, které postihly pracovníky kvůli jejich vystavení uranu v těžebních dolech, jsou důsledkem aktivního nákupu a pořízování uranu motivovaného zbrojními závody.¹⁰¹ Tímto aktem tak byla uznána odpovědnost za špatné zacházení s uranovými horníky ze strany vlády USA, která byla v

---

⁹⁹ Harrison, Philipp, „Testimonies, lectures, conclusions“, *World Uranium Hearing*, Salzburg 1992: 56-157. <https://ratical.org/radiation/WorldUraniumHearing/PhilippHarrison.html> (staženo 28. dubna 2024).

¹⁰⁰ Článek 25, Všeobecná deklarace lidských práv, *Organizace spojených národů*, 10. prosince 1948

¹⁰¹ Radiation Exposure Compensation Act, 42 U.S.C. § 2210 (1990)

letech 1948 až 1971 jediným odběratelem uranu.

3.2 Boj proti těžbě uranu a porušování smluvních práv

Těžba uranu měla dlouhodobé dopady nejen na jedince ale na celé komunity Amerických Indiánů. Aktivistky z hnutí WARN těžbu uranu propojily s reprodukčním zdravím žen a strachem o existenci dalších generací. Ženy z WARN protestovaly proti kontaminaci půdy a vody v indiánských rezervacích. Toto téma propojily s tím, že těžba uranu a následná kontaminace půdy a vody ohrožuje zdravotní stav žen formou většího výskytu rakovinových onemocnění a potratů, sníženou mírou plodnosti a je tak ohrožena celková budoucnost původních obyvatel. WARN sbíralo údaje o důsledcích kontaminace, přičemž sledovaly míru potratů a vrozených vad. Tato studie byla publikována v časopise *Akwasesnee Notes* v roce 1978 pod názvem „*WARN links miscarriages to radiation.*“ Článek popisuje, jak hnutí propojilo výskyt rakovinových onemocnění a potratů s kontaminací vody v Pine Ridge rezervaci: „Studie WARN ukazuje, že během jednoho měsíce v roce 1979, skončilo 38% těhotenství registrovaných v nemocnici Public Health Servie v Pine Ridge potratem, a že 60,70 % porodů bylo provázeno dýchacími komplikacemi nebo žloutenkou.“ Hnutí WARN dále ve svém článku popisuje, že našlo vrozené vady také u místního skotu. Voda v rezervaci pocházela ze zvodně Lakota, která se nachází pod těžebními doly uranu, severozápadně od rezervace Pine Ridge. J. Haworth Jonte, biochemik z Rapid City naměřil 19 pikocurií záření na litr v podzemní vodě v oblasti zvodně Lakota. Úřad pro veřejné zdraví uváděl, že je nebezpečné cokoliv nad 5 pikocurií. WARN požadovalo, aby stát v Pine Ridge vyhlásilo stav nouze, a aby byla do Pine Ridge dodávána nezávadná voda.¹⁰²

Marie Sanchez, jedna ze zakladatelek hnutí WARN a Lehman Brightman, se domnívali, že Spojené státy usilují svým chováním o větší vlastnictví a kontrolu indiánské půdy, která byla bohatá na přírodní zdroje. Američtí Indiáni vlastnili pouze 3 % ze svých původních pozemků, i přesto jim díky této půdě patřilo více než 33 % celého Severoamerického uhlí a téměř 80 % amerického Uranu. Na tomto můžeme ilustrovat jasnou intersekcionalitu mezi individuálními právy a kolektivními právy. Nebezpečné postupy při

---

¹⁰² Jk, „WARN Links Miscarriages to Radiation“, *Off Our Backs* 10, č. 6 (1980): 12–12.
<http://www.jstor.org/stable/25793423>. (staženo 14. května 2024)

těžbě měly zdravotní dopady na Indiány.¹⁰³ Ženy pak měly často reprodukční potíže, které bránily vzniku dalších generací původních obyvatel.

Ženy z WARN také upozorňovaly na to, jaký vliv bude mít těžba uranu na další generace a upozorňovaly též na porušování kolektivních smluvních práv. Pat Bellanger a Lorelai Means z hnutí WARN v primárním zdroji „*On the edge of Extinction*“ uvádějí, že těžba uranu ovlivňuje nejen jednotlivce, ale i celé rodiny Amerických Indiánů. Na otázku, jak těžba uranu ovlivňuje původní obyvatele jako celek odpovídají: „V Jižní Dakotě, korporace jako Union Carbidge a Tennessee Valley Authority hledají v naší posvátné oblasti Black Hills uran. Získali jsme některé z jejich zpráv a podle těchto společností jsou tyto naše posvátné oblasti nazývány „národní obětní oblast“. „Jižní Dakota je dobrým příkladem, vlastníme 60 % všech přírodních zdrojů v této oblasti. Spojené státy chtějí vzít tuto naši půdu a využít tyto přírodní zdroje.“ Bellanger dále vysvětluje, že v rámci všech států Unie existuje systém kontroly v průběhu těžby. V rezervacích je to ale jiné, vláda povoluje vyšší úroveň radiace, protože se jedná o pozemky Amerických Indiánů. Vzhledem k tomu, že vláda nestanovila žádný standard pro těžbu, je povolena mnohem vyšší míra znečištění.¹⁰⁴ Ze smluvních práv měly Spojené státy povinnost výměnou za postoupení rozsáhlých území USA poskytnout záruky, jako je ochrana, zdravotní péče a další.¹⁰⁵ Na případu ohrožení zdraví těžbou uranu, vidíme, že docházelo k porušování těchto smluvních práv.

Dlouhotrvající dopady těžby uranu vysvětloval ve svém svědectví z roku 1992 i Philipp Harrison: „Opuštěné doly stále představují zdravotní riziko, protože se z nich uvolňují radonové plyny. Z těchto dolů, z nichž uniká voda, se živí živočichové. Po 26 letech od ukončení těžby nám zůstávají odpady, nemoci a někdy ani žádné alternativy, jak obnovit to, co bylo původní. Genocida nebude nikdy zapomenuta, a i když jsou k dispozici částečná odškodnění, peníze, ztrátu našich blízkých nenahradí. Pokud byl radioaktivní odpad podle

---

¹⁰³ Torpy, Sally J. „Native American Women and Coerced Sterilization: On the Trail of Tears in the 1970s“ *American Indian culture and research journal* 24 č.2, 2016: 16 <https://doi.org/10.17953> (staženo 18. dubna 2024)

¹⁰⁴ Bellanger, Pat, Means Lorelei, Howard Vickki, a Melroe Kris. „Interview: On the Edge of Extinction.“ *Off Our Backs* 9, č. 5 (1979): 8–9. <http://www.jstor.org/stable/25773070>. (staženo 26. března 2024)

¹⁰⁵ Campbell, Ben Nighthorse, "Vládou američtí Indiáni na svých územích?", *Americké centrum*, <https://www.amerikecentrum.cz/zeptali-jste-se/vladnou-americti-indiani-na-svych-uzemich/> (staženo 13. března).

jejich slov bezpečných, tak proč nemohl být umístěn na jejich dvorcích?“¹⁰⁶ Philipp Harrison v tomto svědectví zmiňuje, že se jedná o genocidu původních obyvatel. Tvrzení Harrisona můžeme taktéž podepřít Úmluvou o zabránění a trestání zločinu genocidy přijatou OSN. Úmluva specifikuje čin, který se považuje za genocidní, a to: „Úmyslné uvedení kterékoli skupiny do takových životních podmínek, které mají přivodit její úplné nebo částečné fyzické zničení.“ Těžbu uranu v přírodních rezervacích a důsledky, které měla na navození životních podmínek, jako např. kontaminace vody a ničivé zdravotní důsledky pro původní obyvatele, lze zařadit pod tento bod.¹⁰⁷ Zde opět můžeme ilustrovat, že boj proti těžbě byl také bojem za kolektivní právo přežití původních obyvatel.

Kapitola ukázala intersekcionalitu individuálních a kolektivních práv v kontextu těžby uranu a znečišťování životního prostředí v komunitách původních obyvatel. Na případu Philippa Harrisona ilustrovala dopad těžby uranu na horníky a jejich zdravotní stav a porušování tak práva jednotlivce na zdraví, stanoveného Všeobecnou deklarací lidských práv OSN. Na druhé straně kapitola analyzovala širší etnické a kolektivní důsledky těžby, kdy skrze praktiky Spojených států (podpora těžby, výrobní kvóty) docházelo k porušování smluvních práv. Aktivistky ale i oběti obviňovaly Spojené státy z dlouhodobého dopadu ničení komunit původních obyvatel a snahy získat větší kontrolu nad jejich územím. Tvrzení Philippa Harrisona o genocidních praktikách, jsem podepřela Úmluvou OSN o zabránění a trestání zločinu genocida, na kterém jsem ukázala dopad na kolektivní práva indiánských národů.

4. Odebírání indiánských dětí z komunit původních obyvatel

Odebírání indiánských dětí fungovalo na principu odebrání dítěte z jeho původní rodiny a kmenové komunity a umístění jej, ve většině případu, do neindiánské pěstounské nebo adoptivní péče. Mnoho indiánských rodin se dlouhá léta snažila získat zpět své děti a některým se to dokonce nikdy nepodařilo.¹⁰⁸ V této bakalářské práci se věnuji odebírání dětí

---

¹⁰⁶ Harrison, Philipp. „Testimonies, lectures, conclusions.“ *World Uranium Hearing*, Salzburg 1992: 56-157. <https://ratical.org/radiation/WorldUraniumHearing/PhilippHarrison.html> (staženo 28. dubna 2024)

¹⁰⁷ Článek 2, Úmluva o zabránění a trestání zločinu genocida, *Organizace spojených národů*, 8. prosince 1948

¹⁰⁸ Jacobs, Margaret D. „Remembering the 'Forgotten Child': The American Indian Child Welfare Crisis of the 1960s and 1970s.“ *American Indian quarterly* 37 č.1 (2013): 136-138. <https://doi.org/10.1353/aiq.2013.0014>. (staženo 29. června 2024)

v druhé polovině 20. století, nicméně tato praxe byla běžná již v 19. století, kdy byly děti odebírány ze svých komunit a umisťovány do internátních škol.

V 60. a 70. letech 20. století, trpěli indiánské děti, rodiče, prarodiče a opatrovníci nuceným odebíráním dětí a jejich umisťováním do neindiánských pěstounských nebo adoptivních rodin. Tato problematická praxe vznikla, když státní sociální úřady a úředníci Úřadu pro indiánské záležitosti tvrdili, že dramaticky přibývá svobodných indiánských matek s nechtěnými dětmi, a tvrdili, že mnoho indiánských jednotlivců a rodin nemá prostředky a schopnosti, aby se o své vlastní děti řádně postarali. Úřad BIA tvrdil, že koná v nejlepším zájmu indiánských dětí, a proto podporoval zvýšené pěstounství a adopce indiánských dětí v neindiánských rodinách. Pracovníci často považovali chudobu některých rodin za dostatečný důvod odebrání dítěte.¹⁰⁹

Cílem této kapitoly je podpořit centrální argument práce o intersekcii individuálních a kolektivních práv na příkladu boje proti násilnému odebírání indiánských dětí a jejich následného umístění do neindiánských rodin jako boje za kulturní přežití. Argumentem je, že odebírání dětí na jednu stranu figurovalo jako porušení individuálního práva dítěte ze strany federálních orgánů, ale také jako kolektivní právo všech národů, vzhledem k tomu, že umisťování dětí do neindiánských rodin ohrožovalo budoucnost přežití kultury a tradic původních obyvatel a nutilo děti vyrůstat v asimilovaném prostředí bez vlivu Amerických Indiánů.

4.1 Indiánské děti v neindiánských rodinách a vliv federálních orgánů

Praxe odebírání indiánských dětí z jejich rodin má kořeny v 19. století, kdy politici poprvé podpořili rozsáhlé odebírání indiánských dětí z jejich rodin a komunit a umisťovali je do internátních škol. Jednalo se o období, které bylo silně charakterizováno viktoriánskými ideály kulturních a rasových modelů. Úřady se začaly zajímat o to, jak jsou indiánské děti vychovávány a odsuzovaly mateřské schopnosti indiánských žen. Úředníci tvrdili, že odebíráním indiánských dětí a jejich převýchovou mohou vyřešit tzv. indiánský problém, který byl v té době definovaný jako „závislost indiánského obyvatelstva na vládě.“

---

¹⁰⁹ Jacobs, Margaret D. „Remembering the 'Forgotten Child': The American Indian Child Welfare Crisis of the 1960s and 1970s.“ *American Indian quarterly* 37 č.1 (2013): 136-139.
<https://doi.org/10.1353/aiq.2013.0014>. (staženo 29. června 2024)

Úřady si představovaly plnou asimilaci indiánského obyvatelstva.¹¹⁰

V období po druhé světové válce, byl indiánský rodinný život nadále považovaný jako odlišný od standardních norem bílé americké střední třídy. Jako řešení se tedy opět objevila převýchova dětí, nyní však prostřednictvím umístování indiánských dětí do neindiánských rodin. Toto podpořil v 50. letech Projekt adopce Indiánů (Indian Adoption Project, IAP), společný projekt BIA a Ligy pro péči dětí v Americe (Child Welfare League, CWLA). Joseph Reid, výkonný ředitel CWLA, tvrdil, že „V některých oblastech jsou ekonomické podmínky indiánských rodin tak špatné, že rodiny žijí na hranici přežití. Z toho důvodu jsou děti i dospělí často nuceni uchýlit se k asociálnímu chování, aby přežili.“¹¹¹

CWLA se domnívala, že fyzický, emocionální a intelektuální růst dítěte jsou ohroženy, pokud dítě například nemá „řádné podmínky pro spaní,“ (za nedostatečné podmínky se považovalo i to, že děti spolu sdílely postel nebo že spaly v jedné místnosti s rodiči). Tento a další předsudky vycházely z třídního a kulturního šovinismu. Mezi další normy odůvodňující odebrání dítěte patřil nedostatek jídla či přístup lékům a lékařské péči. Je zřejmé, že tyto normy považovaly chudobu jako legitimní důvod k odebrání dítěte spíše než cílené zanedbávání péče.¹¹² Indiánské rodiny a jejich obhájci obviňovali mnohé sociální pracovníky, že používali etnocentrická kritéria tak, aby indiánské děti odebírali z jejich rodin a komunit. Psychiatr James Shore popsál v textu „*Theft of Life*“, že odebrání dětí způsobovalo rodině cyklus beznaděje a zoufalství, mnoho z rodičů následně trpělo depresí a alkoholismem. Sociální pracovníci pak toto interpretovali jako další z odůvodnění, proč by jim děti neměli být navraceny.¹¹³

V roce 1968 požádal siouxský kmen Devil's Lake (nyní Spirit Lake) v Severní Dakotě, který se potýkal s nepřiměřeným počtem případů odebraných dětí, GAO, aby v této otázce provedlo šetření. GAO zjistilo, že z 1100 Indiánů kmene Devil's Lake mladších dvaceti jedna let, žijících v rezervaci Fort Totten, jich bylo 275, tj. 25 % odloučeno od svých

---

¹¹⁰ Jacobs, Margaret D, „Remembering the 'Forgotten Child': The American Indian Child Welfare Crisis of the 1960s and 1970s“, *American Indian quarterly* 37, č. 1 (2013): 139-140. <https://doi.org/10.1353/aiq.2013.0014> (staženo 4. května 2024).

¹¹¹ Jacobs, Margaret D, 140-141.

¹¹² Jacobs, Margaret D, 140-142.

¹¹³ United States Commission on Civil Rights, *National Indian Civil Rights Issues: Hearing Held in Washington D.C., March 19-20, 1979. Svazek 2*. Washington, D.C.: U.S. Government Printing Office, 1979: 22. University of Michigan, digitalizováno 25. října 2008

rodin. S podezřením, že tato praxe devastuje další indiánské komunity, se Asociace pro záležitosti Amerických Indiánů (Association on American Indian Affairs, AAIA)¹¹⁴ pustila do pečlivého shromažďování podobných údajů od státních agentur sociálních služeb a soukromých agentur pro umístování dětí do pěstounské péče po celé zemi. Zjistili, že ve většině států s početnou indiánskou populací, bylo 20 až 25 % indiánských dětí odděleno od svých rodin a umístěno do pěstounských či adoptivních rodin nebo ústavů, v poměru mnohem vyšším, než je u neindiánských dětí.¹¹⁵ Ve své disertační práci „To prevent the breakup of the Indian family: the development of indian child welfare act of 1978,“ Evelyn Blanchard uvádí, že, z těchto 25 % dětí bylo pak 85 % bylo umístěno do neindiánských rodin.¹¹⁶

Asociace pro záležitosti Amerických Indiánů se zastávala mnoha rodin, kterým byly děti odebírány z důvodu chudoby. Uváděli například, že „okresní sociální odbor v Michiganu, odebral šest dětí z kmene Odawa z důvodu, že v jejich domě chyběla vnitřní kanalizace. V době, kdy Spojené státy zažívaly relativní blahobyt a hospodářský rozmach pozvedl ekonomické podmínky Američanů, si mnozí sociální pracovníci spojovali přetrvávající chudobu Indiánů s morálním a kulturním selháním národů původních obyvatel.¹¹⁷

Rodičům a dětem byl také často odepřen spravedlivý soudní proces. Vládní činitelé neznali a pohrdali domorodými zvyky a také neznali nebo/a odmítali postavení kmenové vlády v životě svých obyvatel. Odebírání dětí a ničení indiánských rodin pokračovalo v americkém koloniálním imperativu. Vnucování svých názorů na péči o děti na indiánských území, ze strany federální vlády a vlád jednotlivých států, můžeme vnímat jako pokračování koloniální nadvlády, v níž americký národ určoval politickou agendu Amerických Indiánů v kontextu svého vlastního zájmu.¹¹⁸ Rodiče byli často obětmi různých nátlakových taktik

---

¹¹⁴ Organizace založena v roce 1922, která se zaměřuje na podporu a ochranu práv a kulturního dědictví původních obyvatel Severní Ameriky

¹¹⁵ Jacobs, Margaret D, „Remembering the 'Forgotten Child': The American Indian Child Welfare Crisis of the 1960s and 1970s“, *American Indian quarterly* 37, č. 1 (2013): 137, <https://doi.org/10.1353/aiq.2013.0014> (staženo 5. května 2024).

¹¹⁶ Blanchard Lance Evelyn, „To prevent the Breakup of the Indian Family: The Development of the Indian Child Welfare Act of 1978“, (disertační práce, University of New Mexico, 2010) 7

¹¹⁷ Jacobs, Margaret D, „Remembering the 'Forgotten Child': The American Indian Child Welfare Crisis of the 1960s and 1970s“, *American Indian quarterly* 37, č. 1 (2013): 148, <https://doi.org/10.1353/aiq.2013.0014> (staženo 5. května 2024).

¹¹⁸ Blanchard Lance Evelyn, „To prevent the Breakup of the Indian Family: The Development of the Indian Child Welfare Act of 1978“, (disertační práce, University of New Mexico, 2010) 2.

a lží nebo zamlčování informací, které vedli k tomu, že jim děti byly odebrány. Často se jednalo o část širšího nátlaku, jako v případě Normy Sereny Jean (viz kapitola 2.1), kdy pracovníci nemocnice, ve které porodila, dočasně odebrali z její péče dvě starší děti pod lživou záminkou, že se jedná o jejich léčení. Norma Jean pak musela podepsat dokumenty, které byly potřebné pro autorizaci takového „léčení.“ Její děti – Gary a Lisa však žádným onemocněním netrpěly a místo toho byly ten stejný den odvezeny do pěstounského domu. Následně se pracovníci nemocnice také domluvili, že jí bude dítě po porodu odebráno pod záminkou onemocnění, a že jí bude zároveň provedena sterilizace (viz kapitola 2.1).¹¹⁹

Dalším důkazem o těchto nátlakových a lživých taktikách je svědectví Cheryl DeCoteau pro senátní Podvýbor pro indiánské záležitosti v roce 1974. Ve slyšení figuruje již zmiňovaný senátor James Abourezk. Ten zahájil 8. dubna 1974 slyšení, aby otevřel diskusi o konkrétních problémech týkajících se Amerických Indiánů, a aby tak upozornil na federální nečinnost a diskriminaci. Citoval statistiky, které odhalily, že 25 % všech indiánských dětí bylo v adoptivních/pěstounských rodinách nebo v internátních školách proti vůli rodin, kmenů a komunit. Jednalo se o soubor svědectví dětí, rodičů, indiánských vedení, Asociace pro záležitosti Amerických Indiánů a dalších z let 1974 a 1977, které popisovali nezákonné odebírání indiánských dětí a porušování práva na řádné soudní procesy a následného utrpení indiánských rodin. Svědectví popisovala také selhání BIA v otázce ochrany práv indiánských národů.¹²⁰

Ve svém svědectví Cheryl DeCoteau popisuje události ze 70. let: „Měla jsem chuť v 70. letech, která hlídala mého syna Johna. Když jsem ho chtěla vyzvednout, nechtěla mi ho vrátit. Zavolala jsem tedy sociálního pracovníka, který nepřišel. Zjistila jsem, že mého syna Johna již odvedli do pěstounské péče bez mého vědomí. Nechtěli mi ho vrátit, neměli žádné soudní papíry ani rozhodnutí. Když jsem se začala věcí zabývat, stát mi přidělil právníka. Toho ale můj případ nezajímalo, zeptal se pouze na adresu a na mé jméno. Celou tu dobu byl můj syn v pěstounské péči. Sociální služba tvrdila, že nejsem dobrou matkou, že moje děti se budou mít lépe v bílé rodině, že bílá rodina jim může všechno pořídit. Tvrzení, že nejsem dobrá matka však nemohli ničím potvrdit.“ Právník DeCoteau Bertram Hirsch z Asociace pro záležitosti Amerických Indiánů, následně uvádí, že k slyšení u soudu došlo

---

¹¹⁹ Norma Serena Jean v. Natalie J. Leezer, Civil Action 74, 313 (WDP, 1974).

¹²⁰ Blanchard Lance Evelyn, „To prevent the Breakup of the Indian Family: The Development of the Indian Child Welfare Act of 1978“, (disertační práce, University of New Mexico, 2010) 58.

až sedm měsíců poté, co jí byl syn odebrán, o slyšení jí soud neinformoval, dozvěděla se o něm z místních novin. DeCoteau pak popisuje, jak sociální služba odebrala jejího druhého syna Bobbyho: „Byla jsem těhotná se svým synem Bobbym, když ke mně přišel sociální pracovník, jestli bych ho nechtěla dát k adopci. Nechtěla jsem. Chodil k nám každý týden a ptal se na to stejné, zda se nechci dítěte po narození vzdát. Jednou mě požádal, zda bych se nemohla stavit u něj v kanceláři, protože se mnou chtěl něco probrat. Byla jsem nemocná a nebylo mi dobře, zastavila jsem se tedy u něj v kanceláři a dal mi nějaké papíry, kterým jsem nerozuměla, řekl abych na ně napsala své jméno. Nevěděla jsem, co podepisuji, o ničem mě neinformoval. Mého syna Bobbyho mezitím „hlídala“ jiná sociální pracovnice. Řekli, že ho pohlídají, než vyřeším, co potřebuji. Když jsem chtěla odejít, vzali mé dítě a nechtěli mi ho vrátit. Řekl mi ať počkám týden a že se pak uvidí, jestli mi mého syna vrátí. Když jsem přišla po týdně řekl, že už je pozdě, že jsem podepsala papíry, že svého syna dávám k adopci. Mému synovi byli 4 měsíce. Trvalo 10 měsíců, než jsem s novým právníkem získala zpět svého syna Bobbyho a 7 měsíců, než jsem získala zpět svého syna Johna.“¹²¹

Na případu Cheryl DeCoteau vidíme, jak sociální pracovníci skrze lživé informace, nátlak a záměrné neinformování odebírali děti do pěstounské péče. Případ Cheryl DeCoteau ukazuje, jak byl aktivismus proti odebírání dětí aktivismem za individuální lidská práva, a to za právo dětí setrvat se svou rodinou. Událost jasně ilustruje, jak postupy sociálních pracovníků porušovaly toto právo ustanovené v Deklaraci práv dítěte, přijaté valným shromážděním OSN v roce 1959 (Spojené státy hlasovaly pro přijetí této deklarace.)¹²² Deklarace stanovuje dle zásady 6, že dítě, pokud je to možné, má vyrůstat v péči svých rodičů. Také stanovuje, dle zásady 10, že má být dítě chráněno před jakoukoliv formou (včetně rasové) diskriminace.¹²³ Spojené státy – skrze úřady a sociální službu, se tak odebíráním dětí z jejich rodin a umístováním dětí do bílých rodin z důvodu rasového šovinismu, dopustili porušení obou těchto zásad. Dále také můžeme interpretovat, že došlo k porušení článku 16 Všeobecné deklarace lidských práv OSN z roku 1948. Článek určuje, že „rodina je přirozenou a základní jednotkou společnosti a má nárok na ochranu ze strany společnosti a státu.“¹²⁴

---

¹²¹ DeCoteau, Cheryl, Abourezk, James, Hirsch, „Hearings before the subcommittee on the indian affairs of the committee on the interior and insular affairs United States Senate“, 1974: 65 -71.

<https://www.narf.org/nill/documents/icwa/federal/lh/hear040874/hear040874.pdf> (staženo 3. července 2024).

¹²² Deklarace práv dítěte, *Organizace spojených národů*, 1959.

¹²³ Ibid.

¹²⁴ Článek 16, Všeobecná deklarace lidských práv, *Organizace spojených států*, 10. prosince 1948.

Svědectví DeCoteau a další svědectví pro senátní Podvýbor pro indiánské záležitosti z let 1974 a 1977 pak nesporně přispěla k tomu, že Kongres v roce 1978 schválil Zákon o péči o indiánské děti (Indian Child Welfare Act, ICWA). Jedná se o federální zákon, který potvrzuje úsilí o to, aby indiánské děti zůstávali v indiánských rodinách a týká se státních i soukromých aktérů. Zákon stanovuje požadavky ohledně státního řízení péče o dítě, které je členem uznaných kmenů. Stanovuje, že rodina a kmen dítěte mají příležitost se zapojit do rozhodování o péči a umístění dítěte. Také stanovuje hierarchii, podle které má být dítě v případě odebrání rodičů zachováno v rámci možností ve své rodině a komunitě. Dále určuje, že rodič či opatrovník může požádat, aby byla jurisdikce řízení přenesena na kmenový soud kmene odkud dítě pochází. K jeho přijetí došlo právě v reakci na přesvědčivé důkazy o vysokém počtu indiánských dětí, které byly odebírány z rodin státními ale i soukromými agenturami a umisťovány do neindiánských rodin.¹²⁵ Jedná se o adekvátní reakci ze strany federálních orgánů, která reflektovala problematiku a problematickou roli státních orgánů a zasadila se o změnu.

4.2 Odebírání dětí a kulturní přežití: Slyšení ve Washingtonu v otázce národních indiánských občanských práv

Odebírání dětí a jejich následné umístování do neindiánských rodin do adoptivní či pěstounské péče, mělo velké dopady i na indiánské kmeny jako celek. Kmenové komunity byly často ovlivněny jednotlivými událostmi jedinců nebo rodin, kvůli tendenci původních obyvatel mít rozšířené chápání „rodiny“ a „komunity“. To v praxi znamenalo, že jednotlivé traumatické události pravděpodobně přímo nebo nepřímo ovlivňovali celé kmenové komunity.¹²⁶

V první řadě, když byly děti odebrány ze svých komunit, byly vystaveny asimilačním strategiím, které měly za důsledek to, že přicházely o své kulturní základy nebo jim bylo znemožněno praktikovat kulturní a duchovní způsob života. Kmeny tak přicházely o

---

¹²⁵ Native American Rights Fund, „Indian Child Welfare Act (ICWA) (Haaland v. Brackeen)“, <https://narf.org/cases/brackeen-v-bernhardt/> (staženo 2. července 2024).

¹²⁶ Evans-campbell, Teresa, „Historical Trauma in American Indian/Native Alaska Communities: A Multilevel Framework for Exploring Impacts on Individuals, Families, and Communities“, *Journal of interpersonal violence* 23 č.3 (2008): 329. <https://doi.org/10.1177/0886260507312290>. (staženo 6. července 2024).

možnost chránit své jazyky a kultury. Děti představují budoucnost svých komunit, když tedy docházelo k jejich násilnému odebrání a následné snaze o asimilaci, byla ohrožena budoucnost kulturní existence kmenů a komunit. Dalším důsledkem byla ztráta lidského potenciálu, ze kterého mohli později vzejít budoucí političtí vůdci původních obyvatel.¹²⁷

I přesto, že hnutí WARN vzniklo v roce 1978, pouze o měsíc dříve, než byl přijat ICWA, ženy z hnutí identifikovaly odebrání dětí jako jedno ze svých témat, protože považovaly zákon za nedodělaný nebo nedostatečný. Madona Gilbert, členka hnutí WARN, z kmene Lakotů z rezervace Pine Ridge, uvedla v článku „Let this be a WARNing“ v časopise *Off our backs*, že není příliš optimistická, pokud jde o dopady zákona ICWA. Podle Gilbert, zákon stále umožňuje státním soudům přidělovat dětem opatrovníka, pokud soud shledá zanedbání péče a zároveň zákon snížil o 30% rozpočet BIA na sociální péči.¹²⁸

Hnutí na problematiku upozornilo v druhé polovině textu „Theft of Life“, který byl použit při Slyšení ve Washingtonu v roce 1979. Senátor Abourezk v tomto textu uvádí, že „Federální vláda je spoluviníkem kvůli své nedostatečné činnosti. Dovolili soukromým a státním společnostem zasahovat do srdce indiánských komunit (*pozn. Kontextuálně jsou srdcem indiánských komunit myšleny děti a mládež*), svým chováním oslabují národy, komunity a rodiny. Je to kulturní genocida.“¹²⁹ Abourezkovo tvrzení můžeme (stejně jako předchozí tvrzení o genocidních činech v tematických celcích této bakalářské práce) podpořit Úmluvou OSN o zabránění a trestání zločinu genocidy, která přesně definuje činy považované za genocidní. Podobně jako nucená sterilizace, i zde je trestný čin výslovně jmenován, a to v bodě 5: „Násilné převádění dětí z jedné skupiny do jiné.“¹³⁰

Zde můžeme ilustrovat, že boj proti odebrání dětí byl bojem za kolektivní právo přežití národů původních obyvatel a snahou zabránit genocidním činům, jejichž popis přímo koresponduje s Úmluvou o zabránění a trestání zločinu genocidy OSN.

---

¹²⁷ Evans-campbell, Teresa, „Historical Trauma in American Indian/Native Alaska Communities: A Multilevel Framework for Exploring Impacts on Individuals, Families, and Communities“, *Journal of interpersonal violence* 23 č.3 (2008): 327-328. <https://doi.org/10.1177/0886260507312290>. (staženo 6. července 2024).

¹²⁸ Fm, „Let This Be a WARNing“, *Off Our Backs* 8, č. 11 (1978): 9–9. <http://www.jstor.org/stable/25772918>. (staženo 30. března 2024).

¹²⁹ United States Commission on Civil Rights, *National Indian Civil Rights Issues: Hearing Held in Washington D.C., March 19-20, 1979. Svazek 2*. Washington, D.C.: U.S. Government Printing Office, 1979: 22. University of Michigan, digitalizováno 25. října 2008.

¹³⁰ Článek 2, Úmluva o zabránění a trestání zločinu genocidia, *Organizace spojených národů*, 8. prosince 1948.

Dalším primárním textem, který odkazuje na kolektivní práva Amerických Indiánů je text „Právo našich dětí na jejich lid a právo našeho lidu na své děti“, který byl součástí celého sborníku textů: „Exhibit 10: Women of All Red Nations“, použit při Slyšení ve Washingtonu. Text popisuje, že indiánské děti vyrůstají vždy v komunitě a vždy existuje někdo, kdo by se případně o osiřelé dítě postaral, dále pokračuje: „Vzít dítě z jeho komunity bez právního procesu je krádež dětí. Genocida Amerických Indiánů a vnucení cizí a destruktivní kultury, odepírání práva na život v komunitě původních obyvatel způsobila masivní rozpad našich komunit. Tytéž evropské¹³¹ společnosti, které spáchaly genocidu, vnutily svou kulturu a utlačují nás, nyní odebírají děti původních obyvatel a umisťují je do domovů, kde je podle nich více materiálního zisku a materiálních příležitostí. Jedná se o pokrytectví a o zločin proti lidskosti.“ Dále text popisuje, jak bylo založené BIA, proto aby dbalo na blaho, zdraví a vzdělání původních obyvatel, ale to selhalo, protože nezvládlo děti ochránit od adopcí. Text propojuje kolonialismus se stavem péče o děti v indiánských komunitách a vysvětluje, že ten samý kolonialismus, který kritický stav způsobil, nyní nabízí svou pomoc formou adopcí a umisťování dětí do neindiánských rodin. Dále popisuje strach o budoucí generace původních obyvatel: „Základním principem původních obyvatel je starost o své děti a o další generace dosud ještě nenarozené...Existuje v našich národech hluboká obava z pokračující ztráty našich dětí a budoucích generací skrze legálně podporovaných sociálních programů a agentur.“ Text následně vyzývá ke spolupráci sociálních agentur ať už státních či soukromých s Americkými Indiány v otázce péče o děti.¹³²

Tato kapitola ukázala intersekcionalitu individuálních a kolektivních práv v kontextu odebírání dětí a jejich umisťování do pěstounské péče či adoptivních rodin neindiánského původu. Na případu Cheryl DeCoteau jsem ilustrovala dopad této praxe na dítě jako jedince. Zároveň případ ukazuje, jak federální orgány porušovaly právo dětí setrvat se svou rodinou. Ilustruje, jak docházelo k porušování práv dětí stanovených v Deklaraci práv dítěte z roku 1959: dle zásady 6, že dítě má, pokud možno, vyrůstat v péči rodičů, a dle zásady 10, že má být chráněno před diskriminací. Protiprávním odebíráním dětí z jejich rodin a komunit

---

¹³¹ Evropské společnosti jsou v tomto kontextu myšleny jako evropský kolonialismus na území Amerických Indiánů

¹³² United States Commission on Civil Rights. *National Indian Civil Rights Issues: Hearing Held in Washington D.C., March 19-20, 1979. Svazek 2.* Washington, D.C.: U.S. Government Printing Office, 1979: 22. University of Michigan, digitalizováno 25. října 2008

Amerických Indiánů a umístováním do bílých rodin, Spojené státy porušovaly také článek 16 Všeobecné deklarace lidských práv OSN z roku 1948, který stanovuje, že stát má chránit rodinu jako základní jednotku společnosti. Svědectví DeCoteau a dalších také přispělo k přijetí Zákona o péči o indiánské děti v roce 1978. Ve druhé části kapitola analyzovala širší etnické a kolektivní důsledky praktiky odebrání dětí, kvůli kterým aktivisté obviňovali Spojené státy z kulturní genocidy. Problematiku jsem demonstrovala skrze primární texty, které sloužily jako důkazní materiál na Slyšení ve Washingtonu. Četná tvrzení, že se jedná o genocidu jsem podepřela Úmluvou OSN o zabránění a trestání zločinu genocidia, na které jsem ukázala dopad na kolektivní práva indiánských národů.

Závěr

Předkládaná bakalářská práce měla za cíl odpovědět na otázku „Existuje v rámci hlavních aktivistických cílů a témat hnutí Women of All Red Nations intersektce mezi kolektivními a individuálními právy?“ V první kapitole práce poskytla historický kontext k aktivismu původních obyvatel ve druhé polovině 20. století a ke vzniku hnutí WARN. První kapitola ukázala, že i když byly mnohé zakládající členky WARN zároveň členkami jiných velkých hnutí jako např. AIM, vznikla potřeba vytvořit vlastní hnutí orientující se kromě smluvních práv i na jednotlivé občansko-právní témata. Skrze primární zdroj (rozhovor se zakladatelkami hnutí WARN) jsem poskytla přímé výpovědi zakladatelek k potřebě vzniku hnutí. Následně jsem skrze priority hnutí vybrala tři základní témata – nucená sterilizace, těžba uranu a odebírání dětí z indiánských rodin, které považovalo hnutí za klíčové, protože ovlivňovala ženy, rodinu ale i budoucnost všech kmenů. Zároveň jsou všechna tři témata propojena genderovou perspektivou, neboť odhalují různé formy útoků na ženy.

Následná analýza těchto tří témat odpověděla na výzkumnou otázku a prokázala, že existuje jasné propojení v diskutovaných tématech mezi kolektivními a individuálními právy. V druhé kapitole jsem toto propojení ilustrovala v kontextu nucené sterilizace z genderového a etnického hlediska. Skrze analýzu svědectví Normy Jean Sereny jsem ukázala, jak federální orgán IHS omezoval tělesnou integritu a reprodukční práva jedince. Kapitola také analyzovala tvrzení aktivistek o tom, že nucená sterilizace byla součástí genocidních praktik ze strany Spojených států. Skrze Úmluvu OSN o zabránění a trestání genocidia, jsem ukázala širší etnické a kolektivní důsledky praktiky nucené sterilizace na fyzické přežití kmenů. Ve třetí kapitole jsem propojení kolektivních a individuálních práv demonstrovala v kontextu těžby uranu a znečišťování životního prostředí v komunitách původních obyvatel. Skrze analýzu svědectví Philippa Harrisona jsem ilustrovala, jak státem podporovaná společnost Kerr-McGee neposkytovala dostatečnou ochranu navažským horníkům, a jak porušovala právo jednotlivce na zdraví stanovené Všeobecnou deklarací OSN. Kapitola dále analyzovala, jak skrze státní podporu společnosti Kerr-McGee docházelo k porušování kolektivních smluvních práv. Také pokračovala v analýze tvrzení aktivistek z primárního zdroje „, že těžba uranu a znečišťování byla součástí genocidních praktik ze strany Spojených států, toto tvrzení jsem taktéž podepřela Úmluvnou OSN o

zabránění a trestání zločinu genocidia. Čtvrtá kapitola ilustruje propojení v kontextu odebírání dětí a jejich umístování do pěstounské péče či adoptivních rodin neindiánského původu. Svědectví Cheryl DeCoteau ukazuje, jak docházelo ze strany federálních orgánů k porušování práva dítěte setrvat se svou rodinou stanoveného v Deklaraci práv dítěte z roku 1959, a také jak skrze praktiku docházelo k porušování článku 16 Všeobecné deklarace lidských práv OSN, která stanovuje, že stát má chránit rodinu jako základní jednotku společnosti. Zároveň v druhé části kapitoly jsem se zaměřila kolektivní důsledky praxe odebírání dětí, kterou aktivisté označovali jako kulturní genocidu prováděnou Spojenými státy. K demonstraci této problematiky jsem využila primární texty předložené jako důkazní materiál na Slyšení ve Washingtonu. Tvrzení o genocidě jsem doložila prostřednictvím Úmluvy OSN o zabránění a trestání zločinu genocidy, přičemž jsem poukázala na její dopad na kolektivní práva indiánských národů.

Práce zároveň došla k závěru, že existoval jasný vliv a koordinovaná snaha (skrze státní orgány, či podporu soukromé společnosti Kerr-McGee) různými formami ovlivňovat, a dokonce z různých aspektů (fyzicky, ekologicky, kulturně) ničit komunity původních obyvatel. Spojené státy ale zároveň projevíly částečnou snahu problémy zpětně adresovat a restaurovat – přijetím RECA a ICWA.

Tato práce může přispět k současnému stavu bádání svým zjištěním, že dělení aktivismu za kolektivní práva a za občansko-lidská individuální práva nemusí existovat pouze v hierarchické rovině, ale může existovat i v paralelním, ekvivalentním vztahu a vzájemně se doplňovat. Prokázání, že existuje intersekce mezi individuálními a kolektivními právy v tématech hnutí WARN, poskytuje novou perspektivu na aktivismus původních obyvatel. Bakalářská práce hnutí WARN vykresluje jako jedinečné aktivistické hnutí, které kombinovalo aktivismus za smluvní kolektivní práva původních obyvatel (běžný referenční bod pro aktivistické skupiny Amerických Indiánů), ale zároveň přineslo do diskurzu aktivismu původních obyvatel i jednotlivá občansko-lidská témata. Práce může sloužit jako podklad pro další zkoumání, které se zaměří na to jak kombinace individuálních a kolektivních práv ovlivnila efektivitu a úspěšnost hnutí WARN.

Jako nedostatek své práce vnímám ve třetí kapitole absenci svědectví některé z žen, která byla ovlivněna těžbou uranu ze zdravotního hlediska. Ženské svědectví by lépe doplnilo

obrázek o genderové otázce a zároveň by podpořilo výzkum a práci hnutí WARN o větším výskytu rakoviny, potratů a porodních komplikací v oblastech těžby. Na místo toho, je v kapitole použito svědectví Philippa Harrisona jakožto syna navažského horníka. Toto svědectví jsem vybrala proto, že bylo přímo součástí Světového slyšení o Uranu (World Uranium Hearing) z roku 1992 a figurovalo jako věrohodný primární zdroj, který poskytl klíčový popis pracovních podmínek a bezpečnostních rizik v průběhu těžby.

Summary

The presented bachelor's thesis aimed to answer the question „Is there an intersection between collective and individual rights within the main activist goals and themes of the Women of All Red Nations movement? “The first chapter of the thesis provided historical context to Indigenous activism in the second half of the 20th century and the emergence of the WARN movement. The first chapter showed that although many of the founding members of WARN were also members of other major movements such as AIM, there was a need to create a movement of its own focusing on individual civil rights issues in addition to treaty rights. Through a primary source (an interview with the founders of the WARN movement), I provided direct testimonies from the founders on the need for the movement. Then, through the movement's priorities, I selected three core issues (forced sterilization, uranium mining, and the removal of children from Indian families) that the movement considered crucial because they affected women, families, and the future of all tribes. At the same time, all three themes are linked by a gender perspective as they reveal different forms of attacks on women.

The subsequent analysis of these three themes answered the research question and showed that there is a clear link in the themes discussed between collective and individual rights. In chapter two, I illustrated this connection in the context of forced sterilizations from a gender and ethnic perspective. Through the analysis of Norma Jean Serena's testimony, I showed how the federal agency IHS restricted the bodily integrity and reproductive rights of individuals. The chapter also analysed activists' claims that forced sterilization was part of genocidal practices done by the United States. Through the UN Convention on the Prevention and Punishment of Genocide, I showed the broader ethnic and collective consequences of the practice of forced sterilization on the physical survival of tribes. In Chapter Three, I demonstrated the interconnection of collective and individual rights in the context of uranium mining and environmental pollution in indigenous communities. Through an analysis of Philipp Harrison's testimony, I illustrated how the state-supported company Kerr-McGee failed to provide sufficient protection to Navajo miners and violated the individual right to health as set in the UN Universal Declaration. The chapter further analysed how, through state support of Kerr-McGee, collective treaty rights were violated. It also went on to analyse the claims of activists that uranium mining and pollution were part

of genocidal practices by the United States, a claim I also supported with the UN Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide. The fourth chapter illustrates the intersection in the context of the removal of children and their placement in foster care or adoptive families of non-Indian origin. Cheryl DeCoteau's testimony shows how the federal authorities violated the child's right to remain with his or her family as set forth in the 1959 Declaration of the Rights of the Child, and also how through this practice, Article 16 of the UN Universal Declaration of Human Rights, which states that the state is to protect the family as the basic unit of society, was violated. At the same time, in the second part of the chapter, I focused on the collective consequences of the practice of child removal, which activists have referred to as cultural genocide carried out by the United States. I used primary texts submitted as evidence at the Washington Senate Hearing to demonstrate this point. I substantiated the genocide claim through the UN Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide, noting its impact on the collective rights of Indian peoples.

The work also concluded that there was a clear influence and coordinated effort (through state authorities or the support of the private company Kerr-McGee) to influence and even destroy indigenous communities in various ways (physically, ecologically, culturally). At the same time, however, the United States has shown a partial effort to retroactively address and restore the problems - by adopting the RECA and ICWA laws.

This thesis can contribute to the current state of scholarship with its recognition that the divide between activism for collective rights and for citizen-individual rights may not only exist in a hierarchical plane, but may also exist in a parallel, equivalent and complementary relationship. Demonstrating that there is an intersection between individual and collective rights in the themes of the WARN movement provides a new perspective on Indigenous activism. The bachelor's thesis portrays the WARN movement as a unique activist movement that combined activism for Indigenous treaty collective rights (a common reference point for American Indian activist groups), but also brought individual civil rights themes into the discourse of Indigenous activism. This thesis can serve as a foundation for further research that will focus on how the combination of individual and collective rights influenced the effectiveness and success of the WARN movement.

As a shortcoming of my thesis, I see the absence in chapter three, of a testimony from a woman who was affected by uranium mining from a health perspective. A woman's

testimony would have better completed the picture on gender issues and would also have supported the research and work of the WARN movement on the higher incidence of cancer, miscarriages and birth complications in mining areas. Instead, the chapter uses the testimony of Philipp Harrison as the son of a Navajo miner. I chose this testimony because it was part of the 1992 World Uranium Hearing and figured as a credible primary source that provided a key description of working conditions and safety risks during mining by the company Kerr-McGee.

Použitá literatura

1. Primární zdroje

Banks, Dennis. dopis Emorymu A. Johnsonovi, 15. ledna 1979, *Inter-American Indian Institute*.

Bellanger, Pat, Means Lorelei, Howard Vickki, a Melroe Kris. „Interview: On the Edge of Extinction“. *Off Our Backs* 9, č. 5 (1979): 8–9, <http://www.jstor.org/stable/25773070> (staženo 26. března 2024).

DeCoteau, Cheryl, Abourezk, James, Hirsch, „Hearings before the subcommittee on the indian affairs of the committee on the interior and insular affairs United States Senate“, 1974: <https://www.narf.org/nill/documents/icwa/federal/lh/hear040874/hear040874.pdf> (staženo 3. července 2024).

Deklarace práv dítěte, *Organizace spojených národů*, 1959

Farrier, Aldine. dopis Jimovi Westovi, 12. října 1977, *Center for Southwest Research*.

fm. „Let This Be a WARNING“. *Off Our Backs* 8, č. 11 (1978): 9, <http://www.jstor.org/stable/25772918>. (staženo 30. března 2024).

„Geneva: a Report on the Continental Movement of Indigenous People“. *Akwesasne notes* 9, č.5 (1977). <https://cendoc.docip.org/collect/cendocdo/index/assoc/HASH014b/77b7b9ea.dir/Akwesasne%20Notes%20Vol.9%20n5%201977.pdf> (staženo 5. května 2024).

Haaland, Secretary of the Interior, et al. v. Brackeen et al., 599 U.S. (2023).

Harrison, Philipp. „Testimonies, lectures, conclusions“. *World Uranium Hearing*, Salzburg 1992: 56-157. <https://ratical.org/radiation/WorldUraniumHearing/PhilippHarrison.html> (staženo 28. dubna 2024).

jk. „WARN Links Miscarriages to Radiation“. *Off Our Backs* 10, č. 6 (1980): 12–12. <http://www.jstor.org/stable/25793423>. (staženo 14. května 2024)

Kennedy, John F. dopis Oliverovi La Farge, 28. října 1960. *The American Presidency Project*, <https://www.presidency.ucsb.edu/documents/letter-indian-affairs-from-senator-john-f-kennedy-mr-oliver-la-farge-president-association> (staženo 8. května 2024).

National Congress of American Indians. záznamy 1933-1990. (část 1944-1989), *Smithsonian Institution*, <https://sova.si.edu/record/nmai.ac.010> (staženo 4. května 2024).

National Indian Youth Council. 2000. Záznamy 1935-2000 (část 1961-1993) *University of New Mexico*, <https://unm.on.worldcat.org/oclc/52362614> (staženo 14. května 2024).

Native American Rights Fund. „Indian Child Welfare Act (ICWA) (Haaland v. Brackeen)“. <https://narf.org/cases/brackeen-v-bernhardt/> (staženo 2. července 2024).

Norma Serena Jean v. Natalie J. Leezer. Civil Action 74, 313 (WDPa, 1974).

Radiation Exposure Compensation Act. 42 U.S.C. § 2210 (1990)

Thunderhawk, Madonna. „Women of All Red Nations“. Encyclopedia of the Great Plains, University of Nebraska – Lincoln, 2011, <http://plainshumanities.unl.edu/encyclopedia/doc/egp.pd.059> (staženo 24. března 2024).

United States Commission on Civil Rights. *National Indian Civil Rights Issues: Hearing Held in Washington D.C., March 19-20, 1979*. Washington, D.C.: U.S. Government Printing Office, 1979, University of Michigan, digitalizováno 25. října 2008.

Úmluva o odstranění všech forem diskriminace žen. *Organizace spojených národů*, 18. prosince 1979.

Úmluva o zabránění a trestání zločinu genocidia. *Organizace spojených národů*, 8. prosince 1948.

Všeobecná deklarace lidských práv. *Organizace spojených národů*, 10. prosince 1948

West, L. James. „Comments on HEW proposed sterilization guidelines“. Interreligious Foundation for Community Organization, 1978, *Inter-American Indian Institute*.

Wilson, Marcia Jane. dopis Tasie Young, 11. srpna 1977, *Center for Southwest Research*.

2. Sekundární literatura

Barrett, Carole A. „American Indian History“. Pasadena: Salem Press, 2003.

Barrett, Carole A. „WARN“. In *American Indian History*, Pasadena: Salem Press, 2003.

Black, Megan. „Interior's Exterior: The State, Mining Companies, and Resource Ideologies in the Point Four Program“. *Diplomatic history* 40 č.1 (2016): 81-110 <https://doi.org/10.1093/dh/dhu055> (staženo 7. května 2024).

Blakemore, Emily. „The Little-Known History of the Forced Sterilization of Native American Women“. *JSTOR Daily*, 25. srpna 2016, <https://daily.jstor.org/the-little-known-history-of-the-forced-sterilization-of-native-american-women/> (staženo 9. března 2024).

Blanchard Lance Evelyn. „To prevent the Breakup of the Indian Family: The Development of the Indian Child Welfare Act of 1978“. (disertační práce, University of New Mexico, 2010).

Brugge, Doug, and Rob Goble. „The History of Uranium Mining and the Navajo People“. *American Journal of Public Health* 92, č. 9 (2002) <https://doi.org/10.2105/ajph.92.9.1410>. (staženo 6. května 2024)

Buhle, Paul. recenze knih *The Sixties: Years of Hope, Days of Rage* Todd Gitlin; *From Camelot to Kent State: The Sixties Experience in the Words of Those Who Lived It* Joan Morrison, Robert K. Morrison; *1968: A Student Generation in Revolt* Ronald Fraser, Daniel Bertaux, Bret Eynon, Ronald Grele, Beatrix LeWita, Daniele Linhart, Luisa Passerini, Jochen Staadt, Annemarie Troger; *The Year of the Barricades: A Journey through 1968* David Caute, *The Oral History Review*, 17. č. 1 (jaro 1989).

Campbell, Ben Nighthorse. „Vládnu američtí Indiáni na svých územích?“. *Americké centrum*, <https://www.americkecentrum.cz/zeptali-jste-se/vladnou-americti-indiani-na-svych-uzemich/> (staženo 13. března).

David, Michelle. „Clean Up Your Act: The U.S. Government’s CERCLA Liability for Uranium Mines on the Navajo Nation“. *The University of Chicago Law Review* 90. č. 6: 1776-1780 (2023) <https://chicagounbound.uchicago.edu/uclrev/vol90/iss6/5> (staženo 8. května 2024)

Evans-campbell, Teresa. „Historical Trauma in American Indian/Native Alaska Communities: A Multilevel Framework for Exploring Impacts on Individuals, Families, and Communities“. *Journal of interpersonal violence* 23 č.3 (2008): 329. <https://doi.org/10.1177/0886260507312290>. (staženo 6. července 2024)

Gould, Ariel. „State of Play: The Legacy of Uranium Mining on U.S. Tribal Lands“. *Good Energy Collective*, 17. listopadu 2022, <https://www.goodenergycollective.org/policy/the-legacy-of-uranium-mining-on-us-tribal-lands> (staženo 16. března 2024).

Indian Country Grassroots Support. „Restrictions that run with Land Base Types“, <https://dinelanduse.org/fedrestrictions/> (staženo 6. května 2024).

Jacobs, Margaret D. „Remembering the 'Forgotten Child': The American Indian Child Welfare Crisis of the 1960s and 1970s“. *American Indian quarterly* 37, č. 1 (2013.): 136-159, <https://doi.org/10.1353/aiq.2013.0014>. (staženo 15. března 2024).

Jaimes, M. Annette, a Halsey, Theresa. „American Indian Women at the Center of Indigenous Resistance in North America“. In *The State of Native America: Genocide, Colonization, and Resistance*, editováno M. Annette Jaimes, Boston: South End Press, 1992, 311-344.

Johansen, Bruce E. recenze knihy *Red Power Rising: The National Indian Youth Council and the Origins of Native Activism*. Bradley G. Shreve, Daniel Cobb, Shirley Hill Witt, 2012.

Kýrová, Lucie. „Práva původních obyvatel Severní Ameriky a OSN: transnacionální aktivismus amerických Indiánů v druhé polovině 20. století“. V *Původní obyvatelé a globalizace*, ed. Šavelková, Lívia, Jana Jetmarová a Tomáš Boukal, Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2021, 155-185.

LaDuke, Winona. „Uranium Mining, Native Resistance, and the Greener Path The impact of uranium mining on indigenous communities“. *Orion Nature and Culture*, 22. ledna 2009, <https://orionmagazine.org/article/uranium-mining-native-resistance-and->

[the-greener-path/](#) (staženo 14. března 2024).

Langston, Donna Hightower. „American Indian Women’s Activism in the 1960s and 1970s“. *Hypatia* 18, č. 2 (2003): 114-132, <http://www.jstor.org/stable/3811016>. (staženo 12. března 2024).

Legal Information Institute. „United States v. Navajo Nation“. *Cornell Law School*. <https://www.law.cornell.edu/supct/html/01-1375.ZS.html> (staženo 24. června 2024).

Manygoats, Raven. „Native American Women in the American Indian Movement“. *Undergraduate Distinction Papers* 68, (2019): 1-45
https://digitalcommons.otterbein.edu/stu_dist/68 (staženo 29. července 2024)

McKibban, Allison. „(Un)Silenced: Institutional Sexual Violence“. *Sexual Harms and Medical Encounters*, 12. května. 2023, <https://shame.bbk.ac.uk/blog/involuntary-sterilization-by-allison-mckibban-unsilenced-institutional-sexual-violence/> (staženo 10. března 2024).

Moore- Nall, Anita. „The Legacy of Uranium Development on or Near Indian Reservations and Health Implications Rekindling Public Awareness“. *Geosciences* 5, č. 1. (2015) <https://doi.org/10.3390/geosciences5010015> (staženo 11. května 2024)

Nagel, Joane. „American Indian Ethnic Renewal: Politics and the Resurgence of Identity“. *American Sociological Review* 60, č. 6 (1995): 947-965, <https://doi.org/10.2307/2096434> (staženo 17. března 2024).

Nelkin, Dorothy. „Native Americans and Nuclear Power.“ *Science, Technology, & Human Values* 6, č. 35 (1981): 2–13, <http://www.jstor.org/stable/689554> (staženo 4. května 2024).

O’Sullivan Devlin Meg. „Informing Red Power and Transforming the Second Wave: Native American women and the struggle against coerced sterilization in the 1970s“. *Women s History Review* 25, č. 6, (2016): 965-982,
<https://doi.org/10.1080/09612025.2015.1083229> (staženo 15. dubna 2024).

Peters, Morgan T. „Forgotten Women: The Involuntary Sterilization of American Indian Women during the Twentieth Century“, diplomová práce, Union College Schenectady, 2018.

Phuoc Le, M.D. a Brooke, Warren. „The Legacy of Forced Sterilizations“. 31. ledna 2020, <https://www.archealthjustice.com/the-legacy-of-forced-sterilizations/> (staženo 20. dubna 2024).

Porter, Rachel. „The Toxic Legacy of Uranium Mining on Navajo Land: The Disproportionate Struggle of Indigenous Peoples and Water“. *Save the Water*, 18. března 2019, <https://savethewater.org/the-toxic-legacy-of-uranium-mining/> (staženo 4. května 2024)

Ramirez, Renya. „Race, Tribal Nation, and Gender: A Native Feminist Approach to Belonging“. *Meridians (Middletown, Conn.)* 7, (2): 22-40,

<https://doi.org/10.2979/MER.2007.7.2.22> (staženo 17. března 2024).

Ranger, Kee. „Uranium Mining on the Navajo Reservation“. *Intermountain histories*. 16. května 2023, <https://www.intermountainhistories.org/items/show/402> (staženo 4. května 2024)

Rice, Kylie. „A Brief History on the Forced Sterilization of Indigenous Peoples in the US“. *The Indigenous Foundation*, <https://www.theindigenousfoundation.org/articles/a-brief-history-on-the-forced-sterilization-of-indigenous-peoples-in-the-us> (staženo 17. dubna 2024).

Sarai, Tamar. „Victims of the US uranium boom pay substantial costs despite what they’re owed by the US government“. *Prism*, 14. prosince 2021, <https://prismreports.org/2021/12/14/victims-of-the-us-uranium-boom-pay-substantial-costs-despite-what-theyre-owed-by-the-us-government/> (staženo 15. března 2024).

Seva Foundation. „Native American Diabetes Talking Circles“. *Seva Foundation*, 2009.

Torpy, Sally J. „Native American women and coerced sterilization: On the Trail of Tears in the 1970s“. *American Indian culture and research journal* 24, č. 2 (2000): 1-22, <https://escholarship.org/uc/item/2254n09g> (staženo 14. března 2024).

Seznam příloh

Příloha č. 1: Infografika vytvořená Ministerstvem zdravotnictví, školství a sociálních věcí.
(obrázek)

